

CSALÁDI HIREK

(Négy sorig 4 P.azonfelül soronkint 1 P)

Stern Elluskát, Stern B. Sámuel z. l. leányát, eljegyezte *Csillag Artur* Budapest. (Szombati gratuláció mindkét részről: Stern, Paulay Ede-u. 20.)

Baum Ibolyka Sárospatak és *Goldstein Lajos* Sátoraljaújhely-Budapest, jegyesek.

Bogler Sárika és *Bogler Salamon* f. hó 8-án tartják esküvőjüket B.-keresztúron.

Groszmann Annuska Kosice, *Adler Miklós* Nagydobos jegyesek.

Löwenstein Matild Beled, *Baruch Lipót* Bonyhád jegyesek.

Fisch Irénke Debrecen, *Herskovits Artur* Tetétlen-Püspökladány jegyesek. Minden külön értesítés helyett.

Klein Gitukát Klein Ábrahám leányát Bodrogkeresztúrról eljegyezte *Weinstock Sije* Kisvárdá. (A kisvárdai T.B. szívf. gratulál.)

Fisch Gézának (Nyiregyháza) *Berger Olgává* (Büdszentmihály) való eljegyzéséhez szívélyesen gratulál a *Tiferesz Bachurim*, *Nyiregyháza*.

Weisz Mór budapesti orth. süteménygyáros, Beréssz szombatján ünnepelte Slajmaj Jehüdo fia barmiczvo-avatását, igen fényes ünnepség keretében. Az ifjú kitűnő szónoki készséggel előadott psentlije és magidusz-beszéde magával ragadta az egész megjelent fővárosi orth. elitközönséget, mely az ünnepeltet és örömszüllőket szünni nem akaró ovációban részesítette.

A karcuság titka

EHRENTÁLNÉ (Geczovits Renée)

füzőszalon, Dohány-u. 39.

Telefon: 140-264.

HEIDEN JENŐ
OPTIKA—FOTÓ

Budapest, VII., Király-utca 21. szám.

Telefon: 1-381-10. Szombaton zárva.

Eredeti angol szövet-
különlegességek**Kazár Nándor**

posztókereskedőnél V., Deák Ferenc-u. 14. — Szombaton zárva

PARÓKA

különlegességek

Modern és tartós kivitel
Tartós ondolálások, alakítások
Olcsó árak**ALTSCHÜLER**

BUDAPEST, VII. CSANYI UCCA 12

(Királyucca sarok)

Telefon: 1-310-79

Apró hirdetések

Pályázatok és apróhirdetések díjazása: Minden szó egyszeri beiktatása 16, vas-tagon szedett betűkből 32 fillér. Állást-keresőknek 10, ill. 20 fillér. Legkisebb hirdetés díja 2 pengő. Az összeg előre küldendő be; lehet 10 filléres levélbélyegekben is.

FIATAL kezdő gyors- és gépirónó némi német tudással állást keres „Szerény igények” jellegre.

KERESEK azonnalra szigoruan vallásos leányt orthodox háztartásvezetésre. Weber Izsák, Makó.

VAS-FÜSZER üzletembe felveszek segédet kezdő fizetéssel, vagy nagyobb fiút tanulóknak. Brack Fülöp, Jászkarajenő.

NACH DER SCHWEIZ gesucht frommes, fleissiges, selbstständiges Mädchen für streng rituellen, kleinen Haushalt. Gute Behandlung und Lohn. — Offerte mit Bild und Referenzen unterm „Streng religiös”. (40 H. Marke.)

Jelígés levelek továbbításához 20 filléres bélyeg mellékelendő.

FELVESZEK azonnalra fiatal szombattartó üvegeségédet. Jozefovits József, Szerencs.

VALLÁSOS asszonyt vagy leányt keresek háztartásomhoz. Ajánlkozók fizetésmegjelöléssel írjanak. Waktor Márton, Ape.

SZINJELESEN négy kereskedélmít végzett 17 éves vidéki árvalány elhelyezkedne. Cim: Weisz Lajos, Budapest, Klauzál-tér 3. II. 14.

FRIEDLÄNDER József képesített kőfaragó SÍRKÓRAKTÁRA: Debrecen, Piac-utca 60. és Kassai-út 37. (Mátészalkán, Gróf Tisza István-utca 6.)

SZEGÉNYSORSU 22 éves kirakatrendező fiatalember vidékre bármely állásba elhelyezkedne. Klein Tibor, Bpest, Gróf Zichy Jenő-u. 44. I. 5.

Stern füzőszalon

modern és olcsó. Sip-utca 6. II. em. 1. Lift. Telefon: 135-460.

INTELLIGENS jömegejelenésű volt talmudista, keres a gyakorlati életben hozzáillő munkakörben elhelyezkedést. Cim válaszlappal „világiakban jártas” jellegre.

KISSASSZONYT gyermekekhez azonnalra keresek. Klein Ármín, Bpest, Király-utca 89. III. em.

SZOMBATTARTÓ intelligens vagyonos vidéki textilkereskedő saját főpiaci házában, keres 25 éves művelt jámbor hajadont megfelelő hozománnyal. Levelek „Megelégedés” címre a kiadóhivatalba.

VARRÓNÓT, vizsgázottat, szigoruan orthodoxat, keresek üzletembe. Szép jövedelem biztosítva. „Hajadon előnyben” jelige.

RÉSZLETSZAKMÁBÓL ügynököt megadott bpesti címek látogatására alkalmazok. „Kollekcióval” jellegre.

IMAKÖNYV dr. Fényes Mór új magyar fordításával, liturgiai magyarázatokkal, megjelent *Steiner Arminné* héber könyvkereskedés (VI., Király-u. 8.) kiadásában.

VIDÉKI SZÜLŐK, ha gyermeküket a fővárosban jól akarják elhelyezni, forduljanak *Virág Gyulához* (VI., O-utca 42.), ahol néhány fiú szigoruan rituális elsőrangú ellátásban, gondos felügyelet- és kitűnő nevelésben részesülhet. Az összes középiskolák és a Zeneakadémia közelében. Legjobb referenciák.

TALISZ ELVESZETT Jajmkipür kime-netelekor, valódi ezüst knöpfel-atórával, a „Tajrasz Cheszed” beszhamidrosból. Megtaláló, vagy vevő, jutalomban részesül. Braun Izráel rabbi, VII., Szövetség-utca 43.

AZONNALRA felveszek fiatal bőrkereskedőségédet, ki vidéki vevők látogatásában jártas. Stern Miklós, Bolyok. JÓL FŐZŐ gyermekszerető perfekt szakácsnót keresek orth. háztartásba. „Győr” jelige.

DRÓSEKAT németül ünnepélyes alkalma-kra (barmiczvo, chaszene, próba és székfoglaló stb.) 5.50 P előzetes beküldése elenében, psentlit külön díjazással, diszkréciónal szállít: *Braun Izráel rabbi*, Bp., Szövetség-utca 43.

ZUGLIGETBEN villamos és autóbussz-vónal mentén, modern villában, gyerekeknek, felnőtteknek, családnál penzioszerű orth. ellátás egész éven át. Templom a közelben. Ünnepekre előjegyzés: Schifferné, I., Árnas-út 10. Telefon: 164-838.

Felelős szerkesztő és kiadóhivatalos:
GROSZBERG JENŐ

Klein S. nyomda, Bpest, VI. Lovag-u. 14.
Telefon: 1-111-95.

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította:
Groszberg Lipót לויSzerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, VI., EÖTVÖS-UTCA 26/C.
Telefon: 1-238-08. Csekkzámla: 60.791.
Egész évré 20 pengő. Külföldre P 25.Szerkeszti:
Groszberg Jenő**Hívjuk életre a nyilvános joggal felruházott rabbiiskolát!**

Ünnepek után, lelkes, kiváló, szent hitvadásukat átérző főrabbi és rabbi maguk köré csoportosítják a Tóra szavaira szomjuhozó ifjúságot és irányítják őket a szent Tan tanulmányozásában. A jesiva ifjúsága éjjel-nappal merít a Talmud kimeríthetetlen tengeréből, a világ csúfsága, kegyetlensége és jogtálsága elől menekül a Mindenható világába, a valástörvények eszmekörébe és ott szívja magába a halhatatlanság illatát, az élet igazi céljának, a lét igazi értékének tudatát. Szent, önzetlen szellemi munka folyik most mindenütt, ahol lelkes, szorgalmas, ifjúságuk erejét a szent célnak feláldozó ifjak tanulják a Tórárt.

Különbö intézmény a jesiva! Akik odamennék elmélyedni a tudományba, azok nem a kenyérkereset céljaira tanulnak valamit, nem világi dicsőséget akarnak elérni, nem akarják a Tórárt kenyeretszerző szerszámmá lefokozni, sem dicsőséget, hírt jelentő koronáza alakítani. A tudásnak eme szent önzetlenségét a mai világ nem ismeri. Nem is tudják elképzelni, hogy szülők elküldik otthonról 14 éves gyermekeiket, eltöltetik velük az ifjú éveket, tulajdonképpen gyakorlati cél nélkül. A Talmud szerint a szent Tantól elpártolt *Eliso ben Avijó-nak* („Achért”) a zsidóságtól való elrugaskodása abban nyilatkozott meg legelőször, hogy bement a Tórárt tanuló ifjúság körébe és egyik-másikhoz így szólt: „Te okosabban tennéd, ha szandalkészítőnek mennél, te meg szabónak, te meg ács lennél”. A pogány világ felfogása nyilatkozott meg ebben! A pogány világ nem értette meg a zsidóság gondolkozását. Egyes római írók a zsidóságról azt mondják, hogy — istentelen. Mert az ő elképzelésük szerint a zsidóság, akinek nincsenek szobrai az ő itenéről, csak istentelen lehet. A régi félreismerés s a dolgok mélyébe nem tekintés állandóan kísérti a zsidóságot és

ennek kell tulajdonítanunk azt, hogy egyes vidékeken a hatóság különféle okok és ürügyek hangoztatásával megakarja akasztani a jesivák gyönyörű és eszmei működését. Szükség volna tehát jogi helyzetük emelésére a külvilág felé.

A jesivák helyzetét és presztizsét a külvilág felé nagyon emelné, ha az egyiket, az államtól elismert nyilvános rabbiiskolai jeleggel felruháznák és így hivatalos talmudi főiskola rangjába helyeznék.

Magyarországon minden felekezetnek van az államtól elismert papnöveldeje, szeminárium, lelkészképzője, csak az orthodox zsidóságnak nincs. A régi, pozsonyi nyilvános rabbiiskolának jogi helyzetébe senki nem lépett. Az orthodoxia vallási

céljai érdekében való tehát: ennek a félreértésre alkalmas adó visszasszágnak megszüntetése. Az illetékes fórumoknál el kell intézni a nyilvános orthodox rabbiiskolák kérdését. A részletek kidolgozása nem tartozik reánk. A magyar orthodox rabbiiskolák bölcsessége vezetőségünkkel karöltve megtalálja a helyes utat a dolgo nyelbeütésére. Itt nem versengésről, az egyes jesivák értékeléséről van szó, hanem a jesivák egyetemes tekintélyéről kifelé és az orthodoxia jogáról befelé.

Az ügy elintézése azzal az üdvös eredménnyel fog járn, hogy a jesivai oktatás zavartalanabban fog folyni. Ennek az érdekében pedig mindent megtenni — ez az orthodoxia számára a legminimálisabb követelmény.

Játék a szavakkal

A békebeli Oroszország egy kis zsidó városkájában történt. Az egész zsidó lakosság az utcán van és nevet egy eszelős ember bukfenecin és mókáin. A tömegben ott áll egy könnyező asszony. Egy idegen megkérdezte miért sir, amire az asszony azt felelte: „En is nevetnék, ha ez a bolond nem az én fiam volna.” A jiddis novellairónak ez a jelenete jut eszünkbe, amikor hétről-hétre olvasunk a magyar sajtóban a zsidókérdésről való beszédeket, kijelentéseket, írásokat. Olyan sok ellentmondást, lehetetlenséget, furcsaságot produkál ez az összevisszaság, hogy nevetni lehetne rajta, ha nem a mi bőrünkre menne az egész. Így például közhelyé vált az a kijelentés, hogy nem gyűlölik az egész zsidóságot, csak a nemzeti szempontból megbízhatatlan részt, ellenben a nemzeti közönséggel tartó zsidó réteget keblükre ölelik. Csak e héten történt például, hogy

Makón nagy összejövetelt tartott a „márciusi front” néven tömörülő politikai csoport. A beszédekben követelték a különféle szociális feladatok teljesítését. Hangoztatták a demokrácia szükségességét, a zsidóságról pedig megállapították, hogy nem védik a magyarságra nézve káros elemet, ellenben nem akarják kiközösíteni a magyar sorsot vállaló zsidó réteget.

Természetesen adósok maradtak annak a megjelölésével, hogy hol találunk Magyarországon zsidó réteget, amely megtagadja a magyar haza iránti kötelességteljesítést, vagy szeretetet? Még békeidőben írta meg *Ágai Adolf* humorosan, hogy Magyarországon nem lehet komoly antiszemitizmus, mert minden antiszemitának van házi zsidaja, akivel kivételesen óhaj, tehát minden zsidó sértetlen marad. Ez így lehetett békeidőben, most azonban nincs kedvünk humo-

rizálni, mert most megváltozott a helyzet. Most mindenki megengedi, hogy az ő általa becsült zsidóembert — másvalaki bántsa, nem ő és így minden zsidó megkapja a maga részét. Ez olyan, mint amikor a sorsjátéknál minden második sorsjegy nyer, de az embernek a kezében rendszeresen csak az első van meg, amely nem nyer... Korrektek akarnak lenni és azért kijelentik, hogy a nemzethez hi

zsidó réteget megbecsülik, de természetesen nem mondják meg, hogy ki állapítja meg, melyik zsidó réteg hű a nemzethez és megbecsülendő.

Mi azonban ismét és ismét hangsúlyozzuk, hogy a zsidóságban vannak, sajnos, oly egyének, akik összeütközésbe kerülnek az i'teni és emberi törvényekkel, akiket üldözni kell, de ezek nem képeznek külön csoportot és így nem lehet őket ki-

játszani kollektíve a zsidóság többi részével szemben. Fájdalommal állapítjuk meg, hogy itt a „becsületés” és a „nembecsületés”, a „magyar” és a „galíciai”, a „megbízható” és a „meg nem bízható” szavakkal csúf játék folyik, amely oly erkölcstelen, mint a hazardjátékok általában. Várjuk az időt, amikor az élet komolysága véget vet a szavakkal való komolytalan, de reánk veszélyes játékkal.

R. Smüél Margolies Jofo Schlesinger, aranyosmaróti főrabbi יצחק

Ismét gyásza van az orth. zsidóságnak. Schlesinger Sámuel, az aranyosmaróti orth. hitközség szeretett és közmegebecsülésnek örvendő főrabija, áldásos működése közepette, Chesvon 3-án pénteken rövid szenvedés után 56 éves korában visszaadta lelkét Teremtőjének.

A megdicsőült, előkelő ösök sarja, 1881-ben született Budapesten. Édesatyja a néhai rajkai főrabbi R. Jozsef Schlesinger z. c. l. volt. Mint R. Dóvid Friedmann czéhlemi és a Sévet Szajfér pozsonyi főrabbi jesiváinak kiváló tanítványa, mestereitől — valamint R. Koppel Reich z. c. l. budapesti főrabbitól — nyerte rabbi képesítését, a határozat hajrób-t. Fiatalon került Aranyosmarótra, az addigi egységes neológ hitközségből kivált kisszámú orth. hitközség élére, melyet 31 éven keresztül vezetett a Tóra szellemében és a hagyomány ösvényein és amelyet immár számottevő orth. hitközséggé fejlesztett. Hitközsége, nagy rabbi iránti tisztelete jeléül a szombat este tartott gyászgyűlésen egyhangulag elhatározta, leányát egy kiváló rabbielölttel kiházásítani és a leendő nővel a rabbiállást betölteni.

A temetés vasárnap óriási részvét mellett ment végbe. A koporsót előbb a templomba vitték, ahol a hakofo-körmentek elvégzése után a megdicsőült egyetlen fia Schlesinger Márkusz kismartoni főrabbi búcsúztatta szívbemarkolóan. Ezután Ungár S. D. nyitrai főrabbi nagyszabású heszpedben meghatóan vázolta, mily méltó utódja, értékes gyöngyszeme volt a megboldogult a „Margolies jofo” („értékes gyöngy”) dinasztíának.

A heszpedek sorozata az udvaron folytatódott, ahol Fischer szepesőfalusi, Reich oszlányi, Abelesz nagysallói és Schill bazini főrabbi ecsetelték az elhunyt páratlan erényeit, bensőséges val-

lással párosult nagy tudását. A bazini főrabbi a pozsonyi orth. központi iroda megbízásából az egész szlovenszki orthodoxia gyászát is tolmácsolta. A hitközség nevében Steiner Vilmos és Pollák József búcsúzkodtak el-elszokló hangon a szeretett Rebbejüktől. A temetésen jelen voltak még a galgóci, cseszetei, zselizi és lemesi főrabbi; továbbá a pozsonyi, érsekújvári, kismartoni, nagytapolcsányi, tornaljai, szeredi, rajkai, verébelyi stb. hitközségek kiküldöttei, va-

lamint a hatóságok képviselői. A Boldogultnak veje Krausz Mózes rajkai főrabbi utlevél-akadály miatt nem jelenhetett meg.

Megindult a hosszú menet és a tisztelők vállukon vitték a koporsót a 6 kilométernyire fekvő zsitvakenézi temetőbe. Estefelé járt már az idő, amikor dűbörögve hullottak a rögök a megdicsőült orajni-jára és apja a rajkai főrabbi sírja mellé helyezték örök nyugalomra.

ה נ צ ב ה

A marienbadi határozatokból

Az orth. világkongresszus fokozott munkára hívja fel az egész vallásos zsidóságot a Tóra-tanulás erősítése és a vallásos szellem terjesztése érdekében: a jesivák, talmudtörök, jesivó k'tanók (valamint Bész-Jakob iskolák) támogatására, továbbá esti Tóra-tanfolyamok létesítésére az ifjúság, munkásság és baal batim részére.

Tekintettel a zsidóság jelenlegi súlyos helyzetére, a világkongresszus — melyen nemzedékünk számos gaonja és cadikja vett részt — esdekelve fordul a világzsidósághoz a prófétai szóval: „I'ten nepe, erősítsd meg magad és megerősödj!” Az összes eltévelyedett és igazi zsidóságtól eltávolodott zsidó testvérek, akiket csak ellenségeink erőszakoskodásai emlékeztettek vissza zsidósármazásukra, térjenek meg végre mihozzánk, I'tenhez, a Tórához, teljes bűnbánásban.

A világkongresszus forró testvéri szeretettel kéri a tórahü zsidóságot, hogy szüntessék meg a „szinasz chinomot”, küszöböljék ki az orthodoxia sorából az alaptalan viszálykodást és teremtsék meg ezáltal a testvéri szövetséget, amely az

egyetlen út az i'teni segítséghez és a megváltáshoz.

A világkongresszus kéri, hogy a szentföldi Kajel számára való adakozásokat, tekintettel a szentföldi jisüv mai inséges helyzetére, minden országban növeljék. A hagyományos „Rabbi Meir Baal Hanész” perselynek egy zsidó házból sem szabad hiányoznia.

A világkongresszus mély sajnálattal állapítja meg, hogy a Szovjetországban élő zsidóság az új szovjet alkotmányban biztosított vallásszabadság ellenére, vallási kötelességei gyakorlásában még mindig nagy korlátozásoknak van kitéve és megismétli az előző kongresszusok nyilatkozatát, amely szerint a bolsevizmus, ép úgy mint az istentagadás minden formája, áthidalhatatlan ellentétben áll a történelmi zsidósággal.

Az orth. világkongresszus az egész művelt világ előtt ünnepélyesen és erőlyesen tiltakozik azok ellen a támadások ellen, amelyek a zsidóságot, a biblia és a próféták népét számos országban érik. Felszólítja a világ népeit, biztosítsák a zsidóság részére a polgári és gazdasági egyenjogúságot, valamint a zsidó becsület nemcsak törvényes, de tényleges védelmét is!

A világkongresszus a hithü zsidóság kötelességévé teszi minden eszközt megragadni a sabosz szentségének védelmére és a szombattartás lehetőségének előmozdítására. E célból felszólít minden munkaadót, hogy szombattartó alkalmazottat előnyben részesítsen. (Folytatjuk)

Szombati érüv-öt Budapestnek!

A fővárosi zsidó lakosság vallásos rétegének egy régóta felvetett súlyos problémája került az elmúlt Rajshasónó alkalmával az egyik budapesti templom szőszékén újból napirendre. Dr. Stern Salamon a „Bikur Chólim” templomban nagyszámú közönség előtt fejtegette az érüv megteremtésének szükségességét és szavaival sikerült is a hallgatóságból a várt hatást kiváltani. Miután azonban a kérdés végleges megoldása szót kér a fővárosi orthodoxia egész társadalma előtt, nagy szolgálatot vélünk az ügynek tenni azzal, ha a beszédnek e helyütt kivonatossan a nagy nyilvánosság előtt hangot adunk, ezzel is elősegítvén annak a szent kötelességnek a teljesítését, amely tudomásunk szerint a szónoklat elhangzása után lelkes hívek az első lépéseket már meg is tették.

Szónok többek között a következőket fejtegette:

— Im jítóká sajfor boir v'om laj jechródu... — vajjon felharsan-e a kürt szava a városban anélkül, hogy a nép megrettenne? Omajsz próféta fordult egykor ezzel a kérdéssel a bünbesett zsidóság felé és ezek a szavak törnek most felénk is a mai napon, amikor a sajfor hangjai szólnak meg a zsidó templomokban. A Távol-Keleten s Közel-Nyugaton ágyúszó halálhozó dörgése rettegteni meg az egész civilizált emberiséget, gépfegyverek kattogása, puskák ropogása, gránátok süvítése és harci kürtök félelmetes hangjai kísérteties erővel hatolnak népek és nemzetek szívéig-lelkéig. De vajjon ily nagy-e a hatalma a mi sajforunk hangjainak is, vajjon felrázza-e I'ten szava is a mi zsidó közösségünk ezreit a tespedésből és tétlenségéből, hogy alázatos szívvel térjenek meg hozzá és tört lélekkel, a sajfor hangja, I'ten harci kürtje nyomán fogadalmat tegyenek egy örök Tan követésére és az i'teni kinyilatkoztatás hűségese tisztelbentartására?

— Omajsz próféta idejében ez valóban még természetes szónoki kérdés alapját képezte, amire csak igenlő választ adhatott mindenki, aki hinni tudott egy örök i'teni törvény átható erejében, de vajjon olyan magától értetődő-e a válaszas napjainkban is? A gyakorlati élet sajnos az ellenkezőjét bizonyítja. Egyetlen egy példára kell csak utalnunk,

mely híven tükrözteti vissza mindazokat a hibákat, melyek a zsidó vallásérköcsi törvények elvetésével lelkiismeretünket terhelik és így közvetve bár, de elég határozottan mutatja a vallási élet züllesztésének azt a mélypontját, mely ma már másképpen felel az egykori prófétai szónoki kérdésre.

— A szombaton való hordás, egyike azon szigorú tilalmaknak, mely miatt bölcseink még a sajfor-fuvás tórai parancsát is felfüggesztették abban az esetben, ha Rajshasónó történetesen szombati napra esik. De ezzel szemben azt tapasztaljuk, hogy Budapesten akadnak „szombattartó” zsidóemberek, akik szombaton áhitatos lélekkel lépnek az utcára, lépteik nyomában azonban zsebeikből kulceszomók csörtetése üti meg az ember fülét, dagadozó keblük pedig ugyancsak arról tanuskodik, hogy ott valami fontos akta, utlevél, vagy személyazonossági igazolvány húzódik meg. És ha ilyenkor az ember szeliden figyelmezteti az illetőt: „Uram, már megbocsát, talán elméltőztatt felejteti, hogy ma szombat van és ilyenkor mindenemü tárgynak az utcára való kivitele zsidó vallási szempontból szigorúan tilos” — az illető ártatlan mosollyal és lemondó kezeleggyintéssel érvel: „Tudom, tudom, de hát mitévő legyek? Nézze kérem, a családomb nyaral, talán idegen kezekre bízom bezárt lakásom kulcsait, ha az utcára megyek? Ez itt meg (és itt kabátja belső zsebére mutat) fontos igazolvány, csak nem tehetem magam ki annak a veszélynek, hogy egy esetleges igazolvány hiányában egy éjszakát az őrzés cellában töltsék!”

Bölcseink azonban módját ejtették annak, hogy ez a szombaton való hordási tilalom az érüv intézményének megalkotásával elimináltassék! Már most kérdem, nem lehetne mindezekre a komoly érvelésekre egyszer és mindenkorra azzal válaszolni, hogy hitközségünk elhatározza az érüv megalkotását?

Készséges örömmel regisztráljuk a budapesti érüv eszméjének felvetését, hogy ezzel is egy lépéssel előbbre vigyük a nemzeti tervet, melynek felkarolása és megvalósítása minden fővárosi igaz zsidó ember szent ügye. Megjegyezzük azon-

ban, hogy a terv már régóta foglalkoztatja rabbiágunkat. Így például főt. Sussmann rabbi, amidőn 1927-ben a Szentföldet meglátogatta, kiszállt az egyiptomi Alexandria városában is, ahol a Chacham Basi-nál a rabbi hivatalban a falon látta a város térképét, melyen vörös vonallal pontosan fel van tüntetve, ameddig a szombati érüv határa terjed, חיקון עירובין בקיק נא-אמון י"א felirattal. Amikor azután a rabbi úr hazajött, szentföldi útjáról tartott nagy beszámolójában külön fejezetet szentelt a Chacham Basinál tett látogatásának, megemlíttette, mennyire megtetszett neki az alexandriai érüv és hogy oda fog hatni, hogy az érüv-rendszert Budapesten is meghonosítsuk.

Mindezideig azonban leküzdhetetlen akadályok tornyosultak Budapesten az érüv felállításá elé, mely intézményről a megdicsőült hunfalvi gaon z. c. l. azt szokta mondani, hogy „kényszeríti a pose jiszoélt, hogy a hordással ne lehessen m'challél sabbosz”...

Az eszme újbóli felvetése mindenestire közelebb viszi a dolgot a megvalósítás felé.

A Kormányzó köszönete az orth. zsidóság részvétnyilatkozatáért

A Központi Iroda elnöksége meleghangú táviratban fejezte ki a hazai orthodox zsidóság igaz részvétét Horthy Miklós kormányzó előtt, bátyjának Horthy István tábornoknak elhunyt alkalmából. E napokban megérkezett a kabinetiroda értesítése a Kormányzó köszönetéről, amelyet alább szövegszerűen közölünk: „Magyarország Kormányzójának Kabinetirodája 12.400-1937. szám. Az Autonóm Orthodox Izraelita Hitfelekezeti Központi Irodája t. Elnökségének, Budapest. A Kormányzó Ur Ö Főméltósága, néhai bátyjának vitéz Nagybanjai Horthy István ny. lovassági tábornok Ur Öngyémeltóságának elhunyt alkalmából a magyarországi Autonóm Orthodox Izraelita Hitfelekezet nevében az elnökség által táviratilag kifejezett részvétért köszönetét nyilvánítani méltóztatik. Erről van szerencsém értesíteni. Budapest, 1937. évi október hó 2. napján. Vertesy s. k., m. kir. t. t., a kabinetiroda főnöke”.

NEUVIRTH TESTVÉREK ÓRÁS ÉS ÉKSZERÉSZEK

Budapest, Király utca 28.

Telefon 125-084

Brillians, ékszeresek, ezüst dísz tárgyak, gyertyatartók, menórák, serlegek, tórafelszerelések nagy választékban. — Olcsó árak. — Alkalmi vételek. —

Saját műhely. — Brillians, arany és ezüst beváltás.

Szombat- és ünnepnap zárva.

Orth. כשר kakaó és csokoládé a legfinomabb kivitelben.

Keksz, levestészták és ostyaáruk. Diabetikusok részére „levegő” kenyér Elsőrendű dessert és különlegességek

WEISZ MÓR

orthodox kóser keksz, kétszersült, és süteménygyára, Budapest, VII., Dob-utca 22. Telefon: 1-428-65

Tollhegyről...

Dr. Toyohiko japán író, keresztény vallásra tért már régebben és most azt hangoztatja, hogy azok a vérengzések, amelyeket a japánok a kínaiakkal szemben elkövetnek, ellenkeznek az erkölccsel. A napilapok jelentése szerint a rendőrség azt a vádat emeli most ellene, hogy keresztény vallásával tulajdonképpen kommunista üzemeltetést akarja leplezni.

Ez a kis hír a Távol-Keletről a mi szempontunkból is nagyon tanulságos. Ime, majdnem ugyanaz a helyzet mint nálunk. Nálunk a keresztény kurzus idején a zsidóságot azonosítási akarták a kommunizmussal, közkeletű frázis volt a „zsidó kommunizmus”, a földnek másik szélén pedig ugyanaz történik, bár látszólagos ellentétben: ott a kereszténységet akarják azonosítani a kommunizmussal.

A kultúrtörténet tud ilyen extravaganciákról a zsidósággal kapcsolatban. Közismert dolog, hogy a rómaiak az őskeresztények ellen azt a vádat emelték, hogy vallási összejöveteleiken vért isznak, és ezen vérvád ellen tiltakozniuk kellett az őskeresztényeknek vagy 300 éven keresztül. A középkorban azután észbe jutott egy fanatikusnak, hogy ezt a vérvádat magyszerűen lehetne alkalmazni a zsidók ellen. Ennek a vérvádnak következményeként kimondhatatlan szenvedés érte a zsidóságot. A gyűlöletnek mindig kell valamilyen ürügy, most a féktelen imperializmus a keresztény japán író ellen fordul, akinek ennek a kínai ügy miatt nagyok lesznek a kínjai...

Az evangélikus egyház egyik legutóbbi összejövetelén Raffay Sándor püspök megemlékezett, hogy az egyház represszákat határozott el azokkal szemben, akik katolikusokkal kötött házasságuk alkalmából reverzálist adtak, azaz kötelezték magukat, hogy gyermekeiket katolikus vallásban fogják nevelni. A megtorlás az lesz, hogy nem engedik őket bizonyos vallási szertartásokon résztvenni. Ha ezt büntetésnek nevezik, úgy azt mutatja, hogy még van vallásos érzés. Mert ilyen egyházi megtorló intézkedéseket nem igen lehetne keresztülvinni némely vallástalan zsidó közösségben. Náluk inkább időszerű volna a furesza vezeklésről szóló történet: Egy igen könnyű fajsúlyú zsidó elment a rabbihoz és bünbánóan beismerte eddigi vétkei multját és vezeklési előírást kért. A rabbi meghallgatván bünei felsorolását, azt mondta: „Hát vezekeljén úgy, hogy hétfőn és csütörtökön böjtöljön”, amire az ipse megijedt és kijelentette, hogy ezt

nem teheti, mert gyomra nagyon érzékeny. Erre a rabbi mást ajánlott: adjon minden héten bizonyos összeget jótékony célra. Emberünk azt felelte: „anyagi viszonyaim nem engednek külön kiadásokat.” A rabbi erre azt mondotta, hogy naponként mondjon el néhány fejezetet a Tehillim-ből. Barátunk kijelentette, hogy ne kívánják ezt tőle, mert ő alig tud írni. A rabbi három évig nem leszek tesüvöt, milyen vezeklést akarna magára venni? Az illető felel: „Kötelezném magamat arra, hogy három évig nem leszek ajle, nem járulok a Tóra elé”... Tehát a nem vallásos zsidó híveket nem igen lehet rémíteni a Tóra elé járulás megvonásával.

Szóval: az evangélikusoknál még van vallási fegyelem.

Különös tervet vetett fel egy Appleton nevű angol pap: szombat esténként ajtatosságot rendez az ifjúság számára tekintettel arra, hogy az ifjúság szombat este bálba megy és így csak a következő nap délutánján ébred. Az angol pap azt hiszi, hogy valami újszerűt fedezett fel, pedig a biblia elbeszélése szerint már Élijáhú próféta gúnyolódva bázdította a pogány papokat, hogy imádkozzanak a — baál előtt, de azután kiderült az is, hogy nem lehet egyszerre imádni a baált és az Örökletűt...

A német nácista munkaszervezet „Erő örömben” Portugáliába rándult ki és ott vidágoztak karöltve a portugáliai fascista „Öröm a munkában” nevű szervezettel.

Ennél a hírnél meg kell állni. Ha a germán árják hirdetik az „erőt az örömben”, ez érthető: öröm nekik, hogy erejüket kimutathatják — a védtelen zsidókon. De milyen örömük lehet a portugálaknak, hisz ott nincsenek zsidók, legfeljebb szegény marannoszok? És „öröm a munkában” igazán nem lehet zsidóellenes jelszó. Mert a zsidóság tömegei nagyon örülnének, ha volna mun-

Köhögsz?
Végy
Bronhy-t!
Stüher gyártmány!

kájuk. Szóval, zavaros ez a sok öröm. A Talmud is azt mondja: „Nem szabad az egyik örömet a másikkal összekeverni.” Annál kevésbé, mert a két örövendező csoport azért egyesül az örömben, hogy egyesülten csatlakozzanak a spanyolországi Francó tábornok hadseregéhez, amivel azután megnévezetik a mai európai helyzet tisztulását és így az egész emberiségnek semmi öröme az ilyen „erőben” és az ilyen „munkában”.

Isaszegen a hitközség összevezett a pappal és ezzel szemben reggelként a kántort kiráncigálja a templomba, hogy vezesse az imát. Ezt hozták hírül a lapok. Tekintettel arra, hogy ahol a rabbi-val ellentétben állnak, ott a vallásosság nem olyan nagy, hogy a hívek kényszerrel vigyék a kántort a templomba és tekintettel arra, hogy Isaszegen nincs sem rabbi, sem kántor, mindjárt meg lehet állapítani, hogy nem a zsidó hitközségről, hanem a katolikusokról van szó. Érdekes volna megállapítani azt, hogy milyen fokú ez a kényszer. Talán olyan értelmű, mint ahogy a közmondás mondja: „ne húzzál, szívesen megyek ugyanis.” Mégis különös az isaszegi eset, hogy kényszert kell alkalmazni a kántorral szemben, hogy imádkozzék, mert a kényszert inkább alkalmazni kellene arra, hogy a kántort meghallgassák...

Tíz kaftánost szőlített meg Petrovácz budapesti városatyja és csak egy tudott magyarul. Így mondta el a fővárosi közgyűlésén. Ez valószínűleg túlzott egy kissé. Illetleg nem is túlzott, hanem kiégésztésre szorult. Olyan értelemben, mint ahogy az anekdota szerint az egyik ember fogadott a másikkal, hogy nincs 5 tisztességes ember Bűmeszben. A másik tiltakozott ez ellen, és számolni kezdte. A második névvel megállt és azt mondja a társának: „Muszáj a többieknek is bűmeszlieknek lenni? Visszatérve Petrovácz ur kutatásaira, lehet hogy tíz galiciait megszólított, nemis tudtak magyarul válaszolni, de ezeknek nem kellett éppen budapestieknek lenniök, lehet hogy a képviselő ur ezt a tanulmányutat Galiciában tette, vagy pedig, neve szerint, eredeti hazájában Rácországban...

A bécsi lapok jelentése szerint az egyik osztrák náciosport azzal vádolta be a másikat, hogy pénzt fogadott el azért, hogy „félkóser” hust lehessen Németországba importálni. Félkóser alatt az értendő, amit a németek „Neurittuel”-nek neveznek, azaz olyan állatnak húsa, amely előzőleg el lett kábítva. A hír nem érthető egészen, hiszen ilyen vágás Németországban is meg van engedve. Egy bizonyos: a félkóser egyáltalán nem kóser és az egész ügy egészen tréflí.

Egy lengyel keresztény tudós a Talmudról

Zaderecki lengyel tudós, megbotránkozva a lelkiismeretlen izgatáson, amely Lengyelországban a zsidók ellen folyik, — különösen avval a beállítással, hogy a zsidók összes rossz tulajdonságait a Talmud okozza, — könyvet írt ilyen címen: „A Talmud az évszázadok pergőtüzében”, amely most egy dr. Minna Safier nevű lelkes hölgy német fordításában jelent meg.

A bevezetésben elmondja, miképpen szerezte ő meg magának a kérdés megítéléséhez szükséges ismereteket és miképp jutott több évi szorgalmas és fáradságos kutatás után arra az eredményre, hogy a hozzászólók legnagyobb részét fűti a gyűlölet és a rosszindulat, jellemzi a leglelkiismeretlenebb felületesség és tudatlanság. A bevezetés után bemutatja azt, hogy ez a Talmud évszázadok folyamán milyen harcokat állott ki. Ebből a fejezetből akarunk egy néhány részletet közölni:

— Különös könyv ez. Különös a története. Semmiféle népek nincs hasonlító könyve, tehát nehezen lehet összehasonlítani mással. Egy külön világ ez. Sajátos jellegzetességgel, külön törvényekkel és saját mértékkel. Sok évszázadnak eredménye és ezért koncepciójában nem is kész épület, hanem hatalmas fundamentum a következő építkezések számára. Ez a könyv egy haza. Ez a könyv egy egész nemzet. Ez jelentett a szó szoros értelmében a bolygó nép számára mindent: országot, összekötő kapcsolatot, szellemi létet.

— Fenyegető kilátások mellett szállott fel a Talmud csillaga. Még alig volt lezárva és megszerkesztve Babyloniában, hogy elinduljon hódító útjára nyugatra, amikor 553-ban Justinianus római császár a 145-ik novellájában eltiltja a zsidóknak, hogy a szentírást a hagyomány szerint magyarázzák. Ez olyan rendelet volt, mint amilyent az orosz és a német kormány szokott kibocsátani még a háború előtt, amelyben a lengyel gyermekek hitoktatását nem engedélyezik anyanyelvükön, amit a lengyelek természetesen a legnagyobb sérelemnek tartottak.

Justinianus novellája mint egy előképe volt azoknak a támadásoknak, amelyeket a későbbi időkben intéztek a Talmud ellen. Vagy hatszáz évig nem törődött az egyház a Talmuddal, elsősorban azért, mert a római császárság bukása után az európai népek megtérítése, a különféle szekták egymás elleni marakodása és elgölgöt adott az egyházi vezetőségnek és így nem törődtek a zsidók belső életével, annál kevésbé, mert a zsidóság fennmaradásában az evangélium igazságának bizonyosságát látták.

Az első nagy támadást a Talmud ellen

egy francia Nicolaus Donin nevű kitért zsidó indította meg. A francia hatóságoktól ajánló levelet kapott és elment IX. Gergely pápához és 35 pontban összefoglalta vádjait a Talmud ellen. Ugyanazt az eljárást követte, mint amelyet évszázadokkal utána szoktak használni: Egyes mondatokat kiragadnak a nagy irodalomból, megcsonkítják, rosszindulatú magyarázattal ellátják és kész a rágalom. Azt mondotta, hogy a Talmud gyalázza a kereszténységet, az eskü szentségét nem ismeri. IX. Gergely a fölterjesztés hatása alatt elrendelte, hogy az összes Talmud-példányokat kobozzák el és adják át a dominikánusoknak. A világi hatalom pedig rendeljen el nyilvános vitaközlést, melynek helyéül Párizst jelölte ki. A vitaközlést el is rendelte Blanca királynő. Kényszerítette, hogy a zsidók is küldjék oda képviselőiket. Nem szívesen mentek bele a vitaközlésbe, mert tudták, hogy a gyengébbnek soha sincsen igaza, különösen nem, ha igazát bebizonyítja. A képvisellett megbízott tudósok között a párizsi Rabbi Jechiel vezette a disputát, mivelhogy tudott latinul. Méltóságosan verte vissza a támadásokat. Azt mondta Donin, hogy a Talmud káromolja a kereszténység megalapítóját. Ő ezzel szemben bizonyítja, hogy azok az elbeszélések, amelyeket Donin ő reá vonatkoztat, egy

Pandera nevű ismeretlen varázslóra vonatkoznak. Az sem igaz, hogy a Talmud tanítása szerint az eskü érvényét még lehet kerülni. Éppen az ellenkezője igaz. Két napon keresztül tartott előadást R. Jechiel, arra hivatkozott, hogy az egyházatyák, akik jobban ismerték a Talmudot, mint Donin, soha olyan rágalmakkal nem illették, mint ő.

A vitaközlésnek volt egy különös jelenete. A küldöttségnek az egyik tagját R. Jehudót Melun-ből elkülönítették a többiétől és miután R. Jechiel befejezte, őt szedték elő és megkérdezték ezekről a dolgokról, nem fog-e mást mondani. Természetesen csak ugyanazt mondhatta, aminek következtében az egyik jelenlevő egyházi méltóság kijelentette, hogy a vádak nyilvánvalóan hamisak, vissza kell adni a konfiskált Talmud-példányokat. Ez az egyházfő azonban nemsokára rá meghalt. A domonkosrendi szerzetesek azt mondták, hogy ez I'ten csapása, amire 1242-ben huszonnégy kocsi alá való Talmud-könyvet összeszedtek és a párizsi piacon nyilvánosan elégették.

Donin csúfos erkölcsi bukása arra indította a Domonkosrend vezetőjét, Raimondot, hogy a rend külön iskolát nyitott a héber tudományok, a Talmud tanulmányozására azzal a céllal, hogy ezzel a Talmud területén vegyék fel a zsidókkal a küzdelmet.

A beregszászi orth. anyahitközség pere az ungvári iroda és tizenhat rabbi ellen

(Saját tudóstól.) A maga nemében pártját ritkító ügyet tárgyalt mult héten a beregszászi járásbíró. Amint a Zsidó Ujság olvasói előtt ismeretes, — a beregszászi hitközségi szakadással kapcsolatosan — a beregszászi orth. anyahitközség nem ismerte el a reá néve illetékes ungvári orth. központi iroda kompetenciáját, amire az iroda a rabbi-kollégiuma által megfosztotta a hitközséget „orthodox” jellegétől. Jóllehet, a hitközség intervenciójára az iskolaügyi minisztérium nem hagyta jóvá ezt a határozatot, ez azonban nem akadályozta meg az irodát abban, hogy ne publikálja a 16 rabbi által aláírt iszürt — az orthodoxia kebeléből való kirekesztési határozatot — a hitközség ellen.

A hitközség ezután, a cseh-szlovák „terrortörvény”-re hivatkozva pert indított az iroda elnöke, az aláíró 16 rabbi és a döntést leközlő beregszászi lap felelős szerkesztője Klein Sámuel ellen.

Mult hét hétfőn tárgyalta az ügyet a beregszászi járásbíró, ahol a vádlottak ügyvéd által képviseltették magukat. A magánvádirat felolvasása után a bíró

azon nézetének adott kifejezést, hogy az iratoknál elfekvő nemhiteles fordításban nem találja a meghozott „iszürt”-t a terrortörvénybe ütközőnek, mire a hitközség képviselője kötelezte magát, a héberül megszővegezett „iszürt” hiteles fordítását 15 napon belül csatolni, egyben javasolta Brach Saul kassai főrabbinak szakértőként való kihallgatását.

A védelem ezzel szemben pergátlo kifogással élt. Azt vitatta, hogy az orth. hitközségek országos alapszabályai értelmében, melyek a Sulchon Örök elismerésében gyökereznek, a zsidó hitfelek között felmerülő vitás ügyekben elsősorban rituális bíróság, din tajró az illetékes, egy orth. hitközségnek tehát nem lehet világi bíróság elé menni, mielőtt az ügy rendezését felekezeti választott bíróság útján meg nem kísérli. Ennélfogva annak megállapítását kéri a védő, hogy a beregszászi anyahitközségnek nem volt jogában a világi bíróság előtt pert indítani az iszürt publikálók ellen, aminek alapján a per törlesztést kéri.

A bíróság elrendelte a kérdés tisztázását, egyben a tárgyalást elnapolta.

„Trotzkyt kellett volna löni a zsidóknak”

A newyorki „Forverts” c. zsargon lapban Scharf Mayer rabbi, aki az oroszországi Kazán helységben működött és onnan menekült Amerikába, leírja a szovjeturalom alatti élményeit folytatásos cikkeiben. Az egyik részlet igen érdekes és tanulságos. Mutatja azt, hogy a bolsevizmus kitörésének első percében a tönkretett orosz intelligencia a zsidókat tette felelőssé mindenért. Azt írja többek között:

Nagyon jó barátságban voltam Szmirnov professzorral. Ingen kezelt krónikus gyomorbetegségemben. Nagyszerű emberként tisztelte az egész vidék. Szerette gazdag és szegény. A szegényeket még külön támogatta is, betegségük idején. A rabbitól soha nem fogadtott el semmit. Velem igen szívélyesen érintkezett, gyakran felhívott telefonon, beinvitált egy pohár teára, egy sakkpartira.

PARÓKÁT

legszebb kivitelben készült hullámosított hajból; javítást, oncolálást olcsón vállal

HEISZ JENŐNÉ

parókakészítő és női fodrász, Budapest, Király-u. 53.

Mindez a barátság addig tartott, amíg ki nem ütött a bolsevizmus. Bizonyos ideig nem találkoztunk. Én le voltam sujtva, nem mentem az utcára, ő sem hívott fel. Egyszer véletlenül találkoztam vele és akkor azt látom, hogy a járda másik oldalára megy. Észrevettem, hogy nem akar köszönteni engem, de nem akarja esetleges köszönésemet viszonzatlanul hagyni. Borzasztóan hatott ez reám. Elmúlt egy év. Gyomorbetegségem helyett, kenyérpótlékkal táplálkoztam, sóm sem volt elegendő. Gondoltam egy nagyot és elmentem hozzá. Igen hidegen fogadtott, már nem tegezett ottani szokás szerint és nem nevezett Meyer Leizerovitsnak, mint azelőtt.

— Mi tetszik rabbi úr? — szólított meg.

— Rosszul érzem magam!

— Ön? Most, ebben a zsidó korszakban? Hát ki eszi meg a fehér kenyeret, a vaját, ha nem a zsidók? Ön is hozzájuk tartozik. Hiszen a lakásrekvizitálásoknál a zsidókat megkímélte a lakásbiztoska Abeshaus Bumika.

Elállt a szemem, szám s azt mondtam neki fájdalommal:

— Ugy festi le a zsidót, mint az elfogult Dosztojevszky az ő regényeiben.

— Na, ha most éppen erről beszélünk, kedves Meyer Leizerovits, mondta, hát legyünk őszinték. Maga tudja, hogy mennyire megvoltam botránkozva, a háború előtti antiszemitáknak — egy Markovnak, egy Puriskevicznek — zsidóellenes beszédein. Most pedig belátom, hogy ők voltak az okosak, ők eltalálták az igazat. Ők azt mondták, hogy ha a zsidóknak jogot adunk, akkor nyakunkba ülnek. Nézze az én esetemet. Nem voltam-e jó mindenkiel? És mégis, mit csináltak velem! Elvették összes könyveimet, háromszor kitétek a lakásomból és most alig van hova lehajtanom ősz fejemet. És minderről zsidók ítélik meg. Miért tették ezt? Bizonyára azért, mert keresztény vagyok. Képzelve, összehívták az összes egyetemi professzorokat és odaállott eléjük a Bumika és amikor sokáig állni hagyta a professzorokat, az egyik öreg leült, akkor ő egyet dobantott a

BECKERT HUGÓ

parókakészítő specialista

A legújabb modellek állandóan raktáron.

Budapest, Dob ucca 27

(Skrek-ház) Mérsékelt árak!

Tizenkilenc pengő

Rindszkopf Zéligre, a szegény tüvekolra ugyancsak rájárta a rúd, amiért pont Ransburg Berelenek, a koldus-szegény masgiachnak, adta ki szobácskáját havi öt pengő ellenében. Eltekintve attól, hogy az egy pengő foglalón kívül, egy fillér nem sok, de ennyit sem látott albérlőjétől, hozzájárult a bajhoz az is, hogy a szegény Berele irtózatában dadogott. Minden szónak minden tagját kétszer, sőt háromszor is rikácsolva megismételte, úgyhogy valóban megszenvedte a multat és jövődőt, kit balsorsa arra utalt, hogy végighallgassa őt. De hát hídá minden, Rindszkopf Zélig már benn volt a csávában, abban reménykedett, hogy ami késik, nem mulik, mit lehessen tudni, talán végül mégis csak pénz üti a markát.

Eleinte Ransburg Berele azzal indokolta csökönnyös nemfizetését, hogy még nem kapta meg azt az összeget, melyet egyik gazdag rokona neki megígért; mihelyt az megérkezik, akkor beszimcherebe fizetni fog. A jelen pillanatban fizetésképtelen. Összesen napi nyolcvan fillér jövedelme van a kóser mézsárszék bérlőjétől, — viel zum Sterben, wenig zum Leben...

Rindszkopf Zélig, mit tehetett mást, várakozó állásontra helyezkedett, bár hozzáviszonyítva a templom egere is valószínűségi Rothschild volt és arcának verejtékével tudta csak nagyhehezen megkeresni azt, amiből, úgy ahogy, feleségét és három kiskorú gyermekét eltartotta.

Hetek multanak az éji homályba és Ransburg Berele még mindig nem kapta meg azt a pénzt, amit gazdag rokonaitól várt. Elmaradt bizony az egészen. Már-már felmondani akart a főbérlő, lakójának, még sem tette ezt, nem vette lelkületére, hogy ilyen farkasordító hidegben az uccára tegye szegényt, ki minden reggel talisszal és tfilinnel imádkozik, kézmósos után száraz kenyeret eszik, utána még ájtatosan bencsol is. Lelketlenség volna őt kitenni a fagyhalálnak.

De a türelemnek is vége szokott lenni. Négy hónap eltelté után Ransburg Berelenek, akarva, nem akarva, mégis csak mennie kellett. A tüvekol tovább már nem várhatott, el is határozta, hogy a jövőben csak olyanok adják ki szobácskáját, ki ígéret helyett csengő készpénzzel fizet.

Mit volt mit tenni, Ransburg Berele kezébe vette a vándorbotot, mint egykor Jákob ősapánk, mikor átkelt a Jordánon.

Érzékeny búcsút vett volt szállásadójától, kérte, ne legyen harag közöttük; megígérte hogy a hátulját, ha csak egy mód lesz arra, kiegészíti, bár melabásban, de őszintén eladogta, hogy mi tagadás benne, bizony-bizony fagypontra süllyedt még a reménye is annak, hogy valaha is fizetőkép ember lehet belőle; de, tette hozzá, amit a földnek pora, az ember lehetetlenek tart, az még mindig lehetséges, a fenséges, félelmetes könyörület Ptennél, kinek szentséges Neve napkeltétől napnyugtáig dicsérve legyen.

Idők mentek, idők jöttek és hogy, hogy nem, Rindszkopf Zélig bankódní kezdett amiatt, hogy kitétte szűrté a szegény masgiachnak. Ugyan, mivel tengeti ez most amugyis szegényes életét. A megszokott dadogást is nélkülözte, gyötörte a lelkiismeretfurdalás. Szemrehányást tett magának, úgy vélekedett, hogy egy jámbor, beteges hitsorsossal mégis csak másképp kellett volna elbánia. Pten büntetését látta abban is, hogy szobácskájára azóta nem akadt bérlő. Mellékeresete sincs most, pedig azelőtt az is volt, mikor egy-egy hitközségi tagnak fiát kellett chümis-rasira tanítani.

Gondterhes napok következtek és egy pénteki napon csak arra ébredt, talán

A salgótarjáni hitközségi viszály megoldása

A Zsidó Ujság olvasói előtt ismeretes, hogy a salgótarjáni hitközség kebelében évek óta komoly ellentét áll fenn a szembenálló két párt között. A viszály eredete valójában arra a körülményre vezetendő vissza, hogy Salgótarjában is elmulasztották betölteni a megdicsőült Deutsch Mózes főrabbi z. c. l. halálával 6 év előtt megüresedett rabbiállást. Sajnálatos módon, egyre több orthodox hitközségben követik el azt az eléggé el nem ítélt mulasztást, hogy a főrabbiszék megüresedése esetén nem választanak új vallási vezetőt. Ennek, a vallási életre kimondhatatlanul káros magatartásnak mielőbb véget kell vetni és az Orthodox Központi Irodában komoly figyelmet szentelnek e kérdés megoldásának.

Dr. Reiner Imre jogtanácsos, aki e hó 6-ikán — rövid időn belül már másodszer — szállt ki Salgótarjába: a legnagyobb nyomatékkal hívta fel az ottani hitközségi tagok figyelmét erre a körülményre. Ugy a hitközség hivatalos vezetőségével, mint a vele szembenálló párttal igyekezett megértetni, hogy a Salgótarjában felmerült vitáknak és viszályoknak a rabbiszék be nem töltése az oka és hogy a jelenlegi áldatlan állapot megszüntetése érdekében komoly összefogással a leggyorsabban kell cselekedniök. Hiszen példa nélküli, hogy egy

ilyen tekintélyes hitközség nemcsak főrabbi nélkül áll már évek óta, hanem hogy a megválasztott alrabbi hivatalos működését sem engedik meg. Itt mutatkozik ennek a magatartásnak kettős káros hatása, mert emiatt egyrészt a vallási és hitélet szenved jövátéhetetlen hátrányt, másrészt a hitközség beléletét és nyugodt ügyigazgatását is súlyosan érinti a jelenlegi állapot.

Dr. Reiner Imre jogtanácsos tárgyalásai azt eredményezték, hogy a kiszállása napján megtartott előljárásági ülés a főrabbi-állás mielőbbi betöltése mellett döntött és az ennek érdekében szükséges lépések haladéknélküli megtételét határozta el. Ezzel kapcsolatban a hitközség jelenlegi vezetőségével szembenálló párttal is sikerült elérni, hogy a főrabbi-állás gyors betöltéséhez támogatásukat ajánlották fel. Ha tehát a salgótarjáni hitközség vezetősége a hozott határozatnak megfelelően a főrabbiállás betöltése érdekében a szükséges lépéseket azonnal megteszi: komoly remény van arra, hogy az alrabbi installálása is mielőbb megtörténik, úgy hogy a jelenlegi sajnálatos egyenetlenségek a békés egyezség jegyében fognak megszűnni ebben a nagymúltú tekintélyes hitközségben.

A karcuság titka

EHRENTÁLNÉ (Geczovits Renée)

fűzőszalon, Dohány-u. 39.

Telefon: 140—264.

HEIDEN JENŐ OPTIKA—FOTÓ

Budapest, VII., Király-utca 21. szám.
Telefon: 1-381-10. Szombaton zárva.

Menyasszonyi ajándékok, óra és ékszerárak legmegbízhatóbb vétel és eladási forrása **GESTETTNER IMRE**, Újpest, Király-u. 47. Budapesti telefon 2—945—60. Ékszertőzsde tag.

SZÖRME SZÜKSÉGLETÉT SZERN ZÜCS SZALONJÁBAN SZEREZZE BE

Szombaton zárva.

BUDAPEST DOROTTYA UTCA 9. TELEFON: 182-351.

Rendelések, átalakítások, prémezések, legfinomabb minőség és kivitelben.

lábával, majd azt mondotta: „Felállni, itt egy hivatalnok beszél”...

Erre én — folytatja a rabbi — azt mondtam neki: *Miért teszed te felelőssé az összes zsidókat? Hát nincsen a népbiztosok között tatár, lengyel, ukrán? Miért nem itélem én el miattuk az ő népüket? Holott ezek a lengyelek, ukránok, a szegény népet a legrettenetesebb módon elnyomják, elveszik a tüzelőjüket, bemennek a szegény iparoshoz, elveszik gépeiket azzal, hogy burzsik voltak s kiszákmányolták a szegény munkásait. Hát nem ismered a biblia szavát, ahogy Mózes mondotta: „Ha egy ember vétkezik, akkor az egész gyülekezetre akarsz haragudni?”* Egy vétkes miatt megcsúfolod az egész zsidóságot?

— Hát te azt hiszed, Meyer, hogy a zsidóság elítéli a népbiztosok kegyetlenkedéseit?

— Hogyne!

— Ha ez igaz, akkor nektek le kellett volna lőnökök *Leibelet* (így becézte keserűen Leo Trotzkyt), aki mintegy jelképezi a zsidó erőszakoskodást. Ezzel alibit bizonyíthatatok volna az orosz néppel szemben. Tudod meg, ha lelővitek Trotzkyt, megmentitek a zsidóságot.

— És tudod, mi lenne, ha ezt megtennők? Akkor később esetleg ti oroszok csinálnátok belőle egy vértanút, hogy bennünket zsidókat ilyen jogefmen üldözzenek.

... A professzor ülve maradt, mereven rám bámult. Én meg felálltam, elfelejtettem betegségemet és eltávoztam...

életében először, hogy nincs mi fölött kiűst mondjon, ha beköszönt este a szépséges mennyasszony, a bájos szombat. Honnan, miből teremtsen elő némi pénzmagot borra, kalácsra, húsrá? Forduljon kölesőnért a kilenek egyik-másik balbószához? *Hiú ábránd!* hiszen ezek valamennyien talán az is rossz néven veszik tőle, hogy egyáltalán a világon van.

Fillér nélkül a zsebében, gondteljes fővel bandukolt az ucca során, majd megállt, a magasba nézett, a magasságos egekbe, Pten csodát is tehet, gondolta magában. Majd ájtatosan imádkozni kezdett:

— Pten, Pten, könyörülj szegény teremtményeden, segíts meg az én bánatomban. Hogyan, miképp, azt te tudod, miképp meg van írva: „sokféle Nálad a segítség”.

Amint így ájtatoskodott, a levélhordó szólítja meg: *Rindszkopf ur kérem, pénzt hoztam magának — és postautalvány kíséretében máris kézbesít neki tizenkilenc pengőt.*

Te nagy, jószágos Pten, csapta össze kezét Rindszkopf Zélig, ezt a pénzt nem más küldte, mint Ransburg Berele. Most örült csak igazán, hogy annak idején

nem zaklatta azt a szerencsétlen dadogót. Örült a 19 pengőnek, de annak is, hogy a jelek szerint Ransburgnak most jól megy a sora.

Szép szombat köszöntött Rindszkopf Zéligre. Gyönyörű, szép dallammal mondta el a kiűst; volt mit aprítani a tábla, hal, hús, barchesz; még gyümölcsre is tellett. Bizony-bizony, jajm zeh lejszról ajró veszimcho, a szombat mégis csak világozás és megörvendezés Izrael részére.

Öt hét telt el azóta és egy szép napon betoppant a tüvekol lakásába a volt masgiach, Ransburg Berele. Toll nem tudja leírni, mennyire megörültek egymásnak. Ölegették egymást, szinte könnyeztek a meghatottságtól. Mind-egyik a másikban becsülte a jó embert. „Hát csak felvitte Pten a maga dolgát kedves Ransburg barátom”, szólalt meg Rindszkopf Zélig.

— Bi-bi bizony, há-há-hála a jó Is-Is-tennek jól me-me-megy a so-so-sorom. — Aztán mi jóval foglaltoskodik? — Já-já-járok e-e-egyik fü-fü-füirdő he-he-helyből a mm-má-má-másikba. — És hogyan ott a pármószé?

Szsz-sza-sza-szavalek! ...
Goitein Henrik.

Orsz. Tomché Jesivósz Egyesület, Győr

Postacsekkszám: 40.530.

IV. kimutatás az 5697. évi „Tomché Jesivósz Sabosz” eddig befolyt bevételéről.
Monok: Engel J., Fendrich S., Fried M., Leichter A., 1-1, kisebb ad. 6.—, össz.: 10.—

Nagygecz: Groszman Samu 8, Kaufmann József, Sámuel Ignác, Schwarcz Ferenc, — Herman 2-2, Fried József, Groszmann Endre, — Ernő, Schmilovits Dezső 1-1, Grözinger Antal, Szróli Adolf 0.72—0.72, Groszmann Miklós Schmilovits Adolf —50—50, össz.: 22.44

Nagyléla: Gottesmann Sal 4.72, Geiger S., Mezei Albert, — Emánuel 3-3, Grünmann József 2.50, Barna, Linczer Jónás, Májer Miklós, Schwarcz Ign. 2-2, Bernstein S., Geiger Mór 1.50-1.50, Fohn Gyula, Fülöp József, Geiger Ignác, Groszmann József, Kiss V., Kupfer H., Linczer Szerén, Gottehrer M., Salamon Arnold, Stein S., Schechter 1-1, kisebb ad. 8.90, össz.: 47.12.

Nagyráb: Róna Testv. 2.30, Dr. Csillag Jenő 2.—, Löwy József 1.50, Tischler Antal 1.40, Csillag Emil 1.30, Csillag Béni, Marmorstein Miksa, Timár Emil 1, kisebb ad. 2.50, össz.: 14.—

Nagyvisnyó: Herczeg Jenő 5.— Edelstein Sal. 3, Rozinger Andor 2.50, Eckstein Miksa, Fendrich József, Grünbaum Ferenc, Weinberger Miklós 2-2, Eckstein Testvérek, Herczeg József, Klein Miksa, Rein Sándor 1-1, Biedermann M., Franck Gyula (Bánfalva), Cikk Márton (Zemplénagárd) —50—50, össz.: 24.—

Nyírácsád 22.—, Nyírbátor orth. templ. I. részl. 146.64, Klauz 60.66, össz. 207.30, Nyírbétek 18.82, Ny.bogát 17.10, Ny.csa-holy 10.—, Nyiregyháza orth templom 49.14, Ny. jákó 10.—, Ny. szakoly 18.70.

Nyergesujfalu: Ehrenfeld Mór 11.70, Ehrenfeld Lipót 2.70, Ehrenfeld B., Schönfeld V. 1.70-1.70, Kohn J. 1.50, Laufer A. 1.30, kisebb ad. 1.50, össz.: 22.10.

Nyírábrány: Lichtmann Ferenc 3, Klein Sándor 2.50, Rosenfeld Jenő, Schwalb Adolf és fia 1.50-1.50, Salamon Á. 1.20, Dávid Mór, Keszler J. 1-1, kisebb ad. 5.70, össz.: 17.40

Nyírcsászári: Blau Rezső 4.— Reinitz Antal 3, Goldberger Májer, Neumann Simon, Reinitz Sándor 1.50-1.50, Goldberger K. 1, kisebb ad. 5.88, össz.: 18.38.

Nyíradony: Fisch Herman főrabbi 1, Ehrenfeld Salamon (Nyírmártonfalva), Grünbaum Béla, Lindenfeld Sándor, Stern Lajos 5—5, Mezey Jakab 4, Engel Izidor, Heller Mór 3-3, Pével Ignác 2.50, Fettmann Jakab, — Vilmos, Fülöp Ferencz, Frommer Hermann, Gottlieb Ignác, Klein Dóvid, Moskovics Ernő (Hodász), Rosenberg József, Stern Miklós 2-2, Deutsch G., Jakab M., Weisz E., —

I. 1.50-1.50, Klein J., — S. Mezei József, Salamon B., Schwarcz L., Weinberger E, Weisz M., 1-1, kisebb ad. 3.— össz.: 67.50.

Nyírmada, templom: Jungreis főrabbi 3, Friedmann Béni és fia Kálmán 11, Czobel Miklós, Klein Béla, Weinberger Adolf 5-5, Felberbaum Jenő, Fried Géza, Friedmann Ervin, Grünfeld terményes, Teller Mór, Witriol Gyula 3-3, Borek Imre, Czobel István, Fried Dániel, — Herman ifj., Klein József id., Klein József ifj., Mandel Ábr., Raab Zoltán, Weinberger József 2-2, Fischmann (Kovács) és fia 1.80 Felberbaum Mór, Fried Mór, Horovitz H., Kalla D., Lázár Z., Weinberger I., Weisz S. 1.50-1.50, Felberbaum Ede, — Sámuel, Felner A., id. Fried H., ifj. Fried L., ifj. Fried S., Friedmann (Weisz S. veje) Grosz Izsák, Kalla B., — József ifj., Klein F., Schwarcz gépész, Schwarcz Zs., Weinberger M., Weinstock E. 1-1, (össz. 92.30) Jesiva-Béshamidos: Grosz Ignác 3, Ábrahám I., Ellenbogen M., Felberbaum Ign., Glück M., Kalla J., Neuvirth J., Simonovits J., Schwarcz S., Weinberger S., Weinstock B., Weisz I. 1-1, kisebb ad. 7.64, (össz. 21.64.) Össz.: 113.94

Nyírmártonfalva: Nuszbaum Miksa 250, Gelberger E. 1.40, Rosenthal S., Ungár M. 1.20-1.20, Horovitz 1, kisebb ad. —70 össz.: 8.

Nyírmegyes: Jungreis főrabbi 1., Németi Mór 4.60, Friedmann Jenő 3.60, Németi Jenő 2.96, Glückmann Jenő 2.— Glückmann Samu 1.44, Grünbaum Ábrahám 1.18, kisebb ad. 3.85, össz. 20.63.

Nyírpárasnya: Weisz Ign., 1.50, Fischer Béla, Katz Sámuel, Klein József, Gerendás Adolf 1-1, kisebb ad. 3.— összesen 8.50.

Nyírtass: Fülöp Sámson, Grünwald Károly, Herskovits Herman, Landesmann Benő, Leitner Lajos, Reichmann Ármán 2-2, Goldstein Mór 1.50, Berkovits Mór és Gábor, Blumenfeld Adolf, — Zoltán, Braun Miklós, Franck Vilmos, Glancz Miksa, Grünvald Dezső, Klein Sándor, Kohn Herman 1-1, kisebb ad. 5.66, össz. 28.16.

Nyírvasvári: Eisner Izidor 5.— Eisner Jenő 2.50, Frenkel Sámuel, Lázár Jenő 2-2, Lázár Ármán, vendég 1.50-1.50 Klein Ignác, — József, Lázár Mór, Róth Lázár, Ungár Lipót 1-1, kisebb ad. 1.— össz. 20.50.

Öcsöd 7.50, Olaszliszka templ. 12.10, szef. Bész Hamid. 4.— össz. 16.10, Olcsva 18.50, Ond 5.12, Onga 10.12, Ónod 27.87, Ór 16.70, Örkény 3.—, Oras 8.86.

Ófehértó: Weisz Herman, Frenkel Zoltán 6-6, Weisz Bernát 2, kisebb ad. 4, össz. 18.

Ózd-Bolyok: Katzburg Miksa főrabbi 2, Grosz Simon 10, Schächter Jakab 7.70, Birnbaum Herman, Fried Béla, Goldberger Vilmos, Guttmann Sámuel, Un-

gerleider Jenő, Weiner József 5-5, Czink Béla, Fodor József, Grosz Géza, Lefkovits Andor, — Jenő, Strausz Gyula, Weinberger József 4-4, Desszer Jenő, Fried Lajos, Goldberger Arnold, Groszmann Sándor, Holländer Sándor, Rauchmann József, Sturm Simon, Dr. Winter Jenő 3-3, Klein Samu 2.20, Bieber Miksa, Baumöhl Gyula, Fried Miksa, Genut Mór, Grosz József, — Mór, Groszmann Lajos, Hecht Nándor, Katzburg Béla (Putnok), Klein Miklós, Kögel Ignác, Krausz Sámuel, Laufer Ignác, Lefkovits Herman, Mandel Ernő, Neumann Dezső, Pollák Jenő, Schreiber Simon, Taub Miksa, Weinberger Bernát, 2-2, Engländer E., Fried K., — Sándor, Friedmann H., Grünbaum J., Hegedüs S., Katzburg I., Dr. Kiss E., Klein N., — Géza, Kögel B., — Simon, Dr. Lenkey D., Löwy L., Dr. Mandel J., Neumann L., Schreiber N., Schwarcz B, Steiner D., Weisz S., id. Klein A., Steinberger L., Weinberger Á., Dr. Weiner V, 1-1, Guttmann J., ifj. Klein J., Kohn E., — Imre, Birnbaum L. Katzburg J., Sturm H., Friedmann S., Stern I. —50 — 0.50, Guttmann T. —20, össz 172.60.

Pácán 20.27, Pap 5., Pápa Siür Egylet 16.82, Paszab 4.54, Pásztó 65.30, Penészek 4.80, Penyige 5.50, Pestszentlőrinc kong. I. részl. 16.—, Pilisvörösvár 5.—, Pocsaj 7.30, Polgár templom 11.80, szef. Bész Hamid. 10.92, össz. 22.72, Porcsalma 42.80, Pórládony 20.—, Puztadobos 25.—.

Pápa, Adász Jiszróél: Grünvald J. főrabbi 1.—, Altman Bernát 5.—, Kohn Jónás, Steiner Vilmos 2-2, Bass Jakab, Grosz Jenő, Grünvald (Csorna), Frankfurter Z., Hoffmann Miksa, — Sándor, Kuhn Izr., Majer Ábr., Preisach Mór, Willner Miksa, Weber Eliás 1-1, kisebb ad. 7.38 (össz. 28.38.) Tórász Chájim: Bodánszky Zoltán, Deutsch József, Gewürz Benő, Ösztreicher (Boldogasszony 1-1, Baum Sándor, Bodánszky Géza, Eckstein Jenő, Goldberger Frigyes, Weber Leó, Ziffer —50 —50, kisebb ad. 1.44, (össz. 8.44.) össz.: 36.82

Pestszenterzsébet orth.: Dr. Mann Lajos 5, Fleischman B., Katona G., Stern Z, Weisz S, 2-2, Adler V, Bleier B., Gál B., Glancz N., Schwartz J. 1-1, kisebb ad. 70 f. össz.: 18.70.

Pestszentlőrinci orth.: Schück M., főrabbi 1, Dr. Steiner Dezső, Teufel Tibor 2-2, Braun M., Fleischmann J., Gudmon Gy., Merbl M., Rosenczveig E., Dr. Szöke N., — Béla 1-1, Wiesner A., —50, össz. 12.50.

Pomáz: Herskovits Árpád 19, Márkus Imre 17, Berkovits Herman 11, Berger Dávid 8.26, Gottlieb Mózes 6.68, Groszmann Izrael 3.68, Steindler Adolf 2.38, Goldberger Jenő 2, Weisz O. 1.50, Ullmann D., 1.40, id. Groszmann D., 1, kisebb ad. 2.91, össz.: 76.81. (Folyt. köv.)

A nagy stadlon

Elbeszélés a XVI. századból, Lehmann nyomán. 34

— En azt hiszem azonban, — mondá a herceg — hogy csak te vallsz ily nemes, vallásos felfogást, de a zsidók zöme egész máskép gondolkozik.

— Felség, mindezt ellenségeink koholták ellenünk, hatalmi célokból. En csak egyike vagyok az érdemteleneknek. És vannak ezren és ezren az én testvéreim közül, akik összehasonlíthatatlanul jobbak mint én, akik a legnagyobb nyomorban élnek, de azért állandóan I'ten tanáival foglalkoznak.

— De miért vártatok ebben a Prechter-ügyben olyan soká? Miért nem vádoltátok be ezt a gazembert már régebben?

— En azonnal útnak indultam, de soká tartott, amíg ide érkeztem. Igen hosszú utat kellett gyalog megtennem.

— S miért nem vettél lovat magadnak?

— Lovam az út elején kimult és akkor azt a fogadalmat tettem, hogy gyalog teszem meg az út többi részét.

— En nem hiszek neked, Joselin.

— De felség! ...

— En nem hiszek neked, hogy testvéreid közül te vagy a legkisebb és hogy ezek vannak, akik jobbak nálad.

— Felséged elhíheti, mert ez a színigazság.

— Ha ez így van, miért éppen téged választottak meg parancsnoknak?

— A megdicsőült Miksa császár választott ki engem erre a tisztségre.

— Szóval, úgy ő, mint utódja Károly császár éppen a legméltatlanabb zsidót választották ki? Várj csak Joselin, — fenyegette meg tréfásan Ferdinánd — mihelyt fivérem Károly megjön, be foglak vádolni, hogy két császárt megsértettél ... Most egyelőre hazamehetsz, holnap a kancellária átadja neked a rendeleteket, amelyek érvénytelenítik a Prechterhez intézett kiüzetési rendeletet.

— Örök hála, felség.

Ferdinánd intett kezével és vége lett a kihallgatásnak.

Amikor R. Joselmann a következő napon megkapta a főherceg kancelláriájában a megígért kedvező rendeleteket, lovat vásárolt és milyen gyorsan csak lehetett, sietett hazája felé. Hetekig tartott, amíg hazaérkezett. Elképzeltető volt a zsidóság öröme, amikor meghallották a kedvező eredményt. R. Joselmann azonnal Hagenauban sietett és ott a kormányzóknak átadta az iratot. Mörsprung kormányzó megállapította, hogy az iratok egész rendben vannak és így tehát az előbbi kiüzetési rendelet hatályon kívül van helyezve. A rendelet megtárgyalására összehívatta a kormányzó a tartomány főembereit.

A gyűlésen Prechter lovag úgy viselkedett, mint egy dühöngő:

— Hát mi vagyunk mi tulajdonképen? — mondta. Bolondok vagyunk? A főherceg az egyik napon megengedi a zsidók kiüzetését és a másik napon az ellenkezőjét rendeli. Az első rendeletet elismerem, a másodikat nem. Ezt az utóbbit a zsidók valószínűleg megvették, vagy kicsalták.

— Teljesen csatlakozom a lovag úr nézetéhez, szolt

Hagenau bírása, meg kell mutatnunk az osztrák kormánynak, hogy velünk nem lehet bolondot jártni.

— Eppen úgy csinálták Obernäh városával, — szolt Gottesheim úr — mi azonban meg fogjuk mutatni, hogy urak vagyunk saját országunkban.

— Ha most nem üzik ki a zsidókat, — vetette közbe Plence úr — sose szabadulunk meg tőlük.

Erre felszólt Mörsprung kormányzó és azt mondta:

— Urak, amit csinálni akarunk, az nyílt lázadás. Az okirat, amit Joselin bemutatott nekünk, valódi, ennek értelmében kell cselekednünk és semmi közünk hozzá, vajjon hogyan kapták meg a zsidók ezt a rendeletet. Nekünk engedelmeskednünk kell.

— Mi az, hogy: kell? — kiáltott fel Prechter lovag.

En azt mondom: nem kell! En azt mondom, ne törődjünk az egészszel. Mi történhetik velünk, ha kiüzzük a zsidókat? Károly császár egész biztosan nem fog háborút kezdeni velünk a zsidók miatt.

R. Joselmann, miután végighallgatta ezeket az aljas beszédeket, felállt, keményen Prechter lovag szemébe nézett és azt mondotta:

— Lovag úr, Ön ezelőtt nem volt zsidógyűlölő. A jelenlevő urak iránti tiszteletből nem akarom részletezni, miért lett hirtelen olyan nagy ellenségünk. De egyet mondom: azon az úton, amit megtettem, amíg elhoztam a császár helyettesétől ezt a parancsot, annyi sok csodat tett velem a Mindenható, hogy biztos vagyok abban, hogy a csoda nem volt hiábavaló és azért egész biztos vagyok benne, hogy a lovag urék nem fogják a zsidók ellen tervezett fondorlataikat keresztülvinni.

„Es te fogsz engem ebben megakadályozni?” — kérdezte megvetőleg a lovag, amiben a többiek, a bíró, Gottesheim, Plence, asszisztáltak neki.

— En semmit sem fogok tenni, szolt R. Joselmann nyugodtan. En megtettem a magamét, a többit I'tenre bízom, aki mindig megóvja a szegényeket, az elnyomottakat és az ártatlanokat.

A négy férfiúnak durva nevetése volt a felelet ezekre a szavakra. Hiába volt a kormányzó közbenjárása, kapacitálása, az egész társaság fel volt ingerülve és elhatározták, hogy mégis kiüzik a zsidókat egész Elzaszból.

Kétségbeesés vett erőt az egész tartomány zsidóságán, ostromolták R. Joselmann, hogy siessen újból Ferdinándhoz, de ő erre nem volt hajlandó, egyre azt a bibliai verset idézte: „Hasém jilóchem lóchem v'attem tachrisün — I'ten harcolni fog érettetek, ti pedig hallgassatok.”

Amíg ez történt, nagy események játszódtak le Károly császárral kapcsolatban. Háborúba keveredett I. Ferenc francia királlyal és Olaszországban, Pádua mellett fényesen legyőzte. Mivel VII. Kelemen pápa a franciákkal tartott, a császár Róma felé vonult 25.000 emberrel. Május 5-én éjjel támadták meg Rómát, létrákon kúsztak fel a falra és erre tíz napig szabad zsákmányolása volt a császári hadseregnek. Egy összecsapás alkalmából egy német kapitány majdnem életét veszítette, amikor egy zsoldos katonára mentette. Kiderült, hogy mindketten Elzaszból valók. Az egyik Günther kapitány volt Rothbachból, a másiknak neve Dixinger. (Folyt. köv.)

Divatos, izléses paróák hullámos hajból

PIECHNIK és MECHTL-nél

Hajműterem, IV., Váci-utca 18.

Mérsékelt árak!

HIREK NAPTÁR

Sabosz Lech-l'chó, Chesvon 11
Gyertyagyújtás (Bpest) : 4.40
שנה kimenetele „ : 5.40

Felkérjük igen tisztelt előfizetőinket, hogy az esedékes előfizetési díjakat postafordultával bekielenteni szíveskedjenek.

— Debreceen a vallásos nevelésért. Debreceből jelentik nekünk: Városunkban megalakult egy a Tóra-nevelés előmozdítását célzó egyesület, „Machziké jesivó v'chinüch” néven. Ezen egyesület az összes debreceni orthodox gyermekek beszerzésével előakarja mozdítani, hogy — pesti mintára — a szegény gyermekek jesivába küldése lehetővé váljék, de egyben azon gyermekek részére, akik nem alkalmasak a jesivai tanulásra, szintén gondoskodni kíván megfelelő vallásos nevelésről. *Mintegy 100 jesivabócher és ugyanannyi más ifjú kerül ezen egyesület révén jobb tóratanulási lehetőséghez.* Az egyesület már megalakult és Reiner Ferenc elnök vezetésével máris várakozáson felüli eredményeket ért el. A hitközség minden tagja erejét meghaladó áldozatokat vállal a szegény gyermekek jesivai tanításának elősegítése érdekében.

— A lengyel zsidóság szomorú helyzete. A Bielitz-Bialából érkező jelentések szerint a legutóbbi pogromok után mintegy 4000 zsidó menekült Bielitzből. A 3 napig tartó pogrom, egyetlen zsidó üzletet, vagy lakást nem kímélt meg. A véresrevert s sebesült zsidók száma egyre emelkedik. A Lemberg melletti *Muszkatowka* községben benyomultak huligánok éjnek idején Silbermann Hersch gabonakereskedő házába és megölték a kereskedőt és nejét. Ez az ötödik ilyen eset az utóbbi időben ezen a vidéken. *Radomban* megtámadták huligánok Zucker

Jakobot az üzletében, melyet teljesen elpusztítottak. A lengyel zsidóság kétségbeesett helyzetben van, mert sehol sem érzi magát biztonságban s sohasem tudja, mikor zudul rája egy újabb pogrom fergetege.

— A szentföldi lakosság 29.3 %-a zsidó. Jeruzsálemi hivatalos jelentés szerint 1937. június 30-án a népesség száma Palesztinában 1.316.767. Ezek közül 809.394 mohamedán (61.5%), 386.084 zsidó (29.3%), 106.769 keresztény (8.3%), 11.520 egyéb felekezeti.

— Ungvárról jelentik: „A hitközségi tagok nagy része felháborodással tárgyalta a cionista héber iskoláknak a hitközségi épületbe való elhelyezését. Kohn főrabbi erélyes közbelépésére a héber iskolák azután elhagyták a hitközség épületét, mire a főrabbi a kilátásba helyezte szankciókat visszavonta”.

— A rabbi kiadhat tilalmat a vallástalan zsidó vállalatokra. Varsóból jelentik: Neufeld piaszecsnei rabbi *aszerolta* néhány zsidó pék árúját, mivel a pékek vallástalanok. A pékek feljelentésére elsőfokon elítélték a rabbit két heti fogságra, másodfokon azonban felmentették azon indoklással, hogy „a rabbinak joga van tilalmat kiadni a vallástörvényt megszegők ellen”.

— Dr. Buxbaum jeruzsálemi ügyvéd bécsi kalandja. A magyar származású zsidó ügyvéd több mint másfél évtizede lakik Erecz Jiszróelban, ahol az Aguda szolgálatában áll. Augusztusban résztvett a marienbadi nagygyűlésen, onnan Bécsbe ment. Itt állítólagosan magyar megkeresésre letartóztatták, később azonban szabaddá bocsátották. A letartóztatással kapcsolatban egyes külföldi lapok azt a hamis hírt kolportálták, hogy dr. Buxbaum 1919-ben a kommunében szerepelt volna Magyarországon. *Erről* — amint a „Zsidó Távirati Iroda” illetékes helyről nyert információ alapján megcáfolja — *szó sincs.* Egy teljesen alaptalan bevádolásról van szó, melynek tarthatatlansága kifogástalan bizonyítékok alapján lesz kimutatva.

RENDELJE MEG M. Ch. Luzatto híres olasz-zsidó tudós MESZILASZ JESÓRIM c. páratlan érdekességű vallásbölcseleti művének most megjelent fordítását. A hasznos élettanulmányokat tartalmazó művet KLEIN KÁROLY miskolci hittanár, a „Zsidó Hitélet” szerkesztője fordította magyarra. Ára fizve P 2.20, díszkötésben P 3.—. Megrendelhető a fordítónál: MISKOLC, KÁLVIN-UTCA 20.

Frau Dr. Leo Deutschländer, Wien

staatl. geprüfte Pädagogin nimmt junge Mädchen auf. Geboten wird in traditionell religiös geführtem, kultiviertem Heim mit grossem Garten Unterricht in Fremdsprachen (mit anschließendem Examen an der Universität), in jüdischen Fächern, Kunstgeschichte, Weltliteratur, Gymnastik, Haushaltung und kaufmännischen Fächern mit fremdsprachiger Korrespondenz. Für an Wiener Hochschulen oder

sonstigen Bildungsanstalten studierende Mädchen und für Wiener Schulen besuchende Kinder wird ein angenehmes Heim, sowie Hilfe bei den Studien und Schulaufgaben geboten.

Referenzen: Gimnasialprofessor Direktor Dr. Aladár Fürst, Budapest, VI. Teréz körút 21. Telefon 12-85-50. Anmeldungen und nähere Auskünfte durch: Frau Dr. Leo Deutschländer, Wien, XIX., Hofzeile 12.

— A budapesti orth. izr. Chevre Kadisa az utóbbi napokban tartott előjárósági ülésén, intézményeinek kibővítését határozta el és ezen célját sirhelyek eladásával óhajtja elérni. Felhívja mindazokat, akik akár a *Csörsz* uccai régi, mint a *Gránát*-uccai új temetőben sirhelyet akarnak venni, szíveskedjenek bővebb felvilágosítás céljából a Chevre irodájához (VII., Dob-ucca 12) fordulni.

A galantai jesiva Tóra-ünnepélye elé

— Felhívás a volt tanítványokhoz! —

Ezidén immár tizedszer rendezi egyesületünk, Chesvon 18-19-én, jesivaünnepélyét, amely a Tóra-tisztelet, a *kvajd hatajró* fényes manifesztációja lesz. Összejövételünk nem csupán jesivánk támogató egyesületének megerősítését szolgálja, hanem eszmei célja is van: a volt társakkal való együttlétben a jesivaélet régi emlékeit felidézni és hogy nagy Mesterünk légkörében megtisztulva, áhítatos imádkozását és lángoló *müszor*-drosoját lelkünkbe fogadva, megújódott lélekkel térhessünk vissza a hétköznapi életbe.

Most kettős ünnepre készülünk: a tizedik nagy összejövettel egybekötve lesz jesivánk új beszhamidrosának felavatása is. Kettős öröm tölti el szívünket a kétszeres ünnep gondolatára és biztosra vesszük, hogy egyetlen volt tanítvány sem fogja elmulasztani, e különös alkalommal közös ünnepünkön résztvenni. Hiszen mindannyiunk lelkébe mélyen belevésődtek azok a fennkölt szavak, amelyeket szeretett Mesterünk *Buxbaum Józsuá* főrabbi az egyesület munkájával kapcsolatban intézett tanítványaihoz: „*Azzal, hogy ezt az egyesületet életre hívtátok, nagy dolgot végeztetek, melynek igazi nagyságát és értékét írott szavakba önteni nem lehet. Azt azonban állíthatom, hogy a Chavürasz Talmidim nélkül képtelen volnék jesivámat fenntartani!*”

Ugy érezzük, e felejthetetlen szavak elegendők ahhoz, hogy minden volt tanítványt fokozott munkára serkentsenek és hogy mindegyikük teljes erejéből, képessége szerint áldozzon az egyesület javára. Jesivánk eme kettős nagy ünnepe mindannyiunk ünnepe is, amelyből valamennyi tanítvány részt kell kérjen magának. Jöjjetek mindannyian abban a felemelő tudatban, hogy ezzel egyesületünk erkölcsi és anyagi megerősödését szolgáljátok! Ne hiányozzék senki sorainkból, hanem ünnepeljük együtt szeretett Rebbenkel, jesivánknak és a Tórának eme fényes ünnepét.

A galantai Chavürasz Talmidim vezetősége.

— Jeruzsálemből írja Alexander Vilmos munkatársunk: Nagy örömet váltott ki a szentföldi zsidóság körében a *Zsidó Ujság* mult számában is közölt genfi határozat, mely az ország felosztása tervének megvalósítását legalábbis egynéhány évre kitolta. Addig az angol mandátum változatlanul fennáll. A kormány erélyes fellépése folytán az országban, úgy ahogy, nagyjában, nyugalom van, egy kisebb arab terrorisztikus kielégésektől eltekintve. — Az élcelők azt mondják, hogyha Anglia (England) a felosztást az ismert terv szerint fogja végrehajtani, akkor az új zsidóországnak is *Eng-land* (szűk ország) lesz a neve ...

— Glückstahl Samu halála. Október 8-án elhunyt dr. Glückstahl Samu ügyvéd felsőházi tag, a pesti izr. hitközség elnökhelyettese, 73 éves korában. Az elhunytat 1903-ban választották be a székesfőváros törvényhatósági bizottságába és nagy tudásával, közérdekű munkásságával egyik legmértékadóbb tagja lett Budapest törvényhatóságának, mely őt érdemei elismeréséül 1927-ben a felsőház tagjává, 1931-ben pedig a törvényhatóság örökös tagjává választotta. A háború elején indítványára alakult meg a Népelmeztési Bizottság Budapestben, mely a főváros zavartalan élmezését biztosította. Az elhunyt több mint másfél-évtizede vett részt a pesti hitközség vezetőségében, hosszú éveken keresztül tanügyi előjáró és a hitközség építkezési akciójának vezetője volt, melynek keretében a Hősök temploma, a kultúrpalota, a IX. ker. templomkörzet kultúrháza stb. felépült. Vasárnap temették nagy részvétellel a Chevre által adományozott díszsirhelyre a rákoskeresztúri temetőben.

— A bonyhádi orth. saszecheva szombat este tartotta szokásos évi szijümjét. A *sz'üdasz miczóvó* folyamán szebbnél szebb *dívre tajró*t mondtak: Preszburger Áron főrabbi, Pollák Ábrahám rabbi, Krausz Salamon, Kritzler Dávid, Márkus József, id. Schvarcz Károly. A rendezés Freund Nathan, Galandauer Herman és Weisz József gabek érdeme.

— Munkácsi Bernát elhunyt. A sátoros ünnepek alatt hunyt el *Munkácsi Bernát*, a pesti izr. hitközség több évtizedes tanfelügyelője, 77 éves korában. Az elhunyt nagyváradi vallásos zsidó családból származott és már kora ifjúságában a finn-ugor nyelvcsalád tudományának tanulmányozásával foglalkozott. 47 év óta tagja volt a Magyar Tudományos Akadémiának, mely intézmény is képviseltette magát a nagy gyázpompával lefolyt végtisztességen.

— A „Szombat” jubileuma. Ezen, dr. Kenéz Kurländer Ede szerkesztésében megjelenő zsidó lap most ünnepelte tizéves jubileumát. Mi a magunk részéről

is köszöntjük dr. Kenéz szerkesztőt frói pályafutásának eme állomásán és továbbra is szerencsét és sikert kívánunk a jubilánsnak. A legszebb siker kétségtelenül az volna, ha minden olvasója nemcsak a „Szombatot”, hanem a *szombatot* is tartaná ...

— Meghívó. Ezúton szívélyesen meghívjuk jesivánk összes volt tanítványait, egyesületünk X. nagy összejövételére, és az új Beszhamidros felavatási ünnepélyére, mely Chesvon 18—19-én lesz megtartva. *A galantai Chavürasz Talmidim vezetősége.* (Külön meghívók nem lesznek szétküldve!)

— Haláleset. Berettyóújfaluból jelentik: Nagy részvétel mellett kisérjük utolsó útjára *Diósi Bernátnét*, ki a megtestesült régi tradicionális életmódja mellett a szegények istapolója volt. Fennkölt szellemét és mély vallásosságát a patriarchális atyai házból Reb Sije Farkastól — kinek legidősebb leánya volt — örökölte. Kiterjedt rokonság és nagyszámú jóbarát siratja elhunytát.

— A budapesti Tiferesz Bachurim Smirász Sábosz Bizottsága a következő betölthető állásokat hirdeti. *Budapestben:* 2 szabó-, 1 textilnagykeres.- és 1 fűszerkereskedőség. 1 textilmaradék, 2 kendőtakaró, 2 órási, 1 vegyilaboratóriumi tanuló, 1 mérlegképes könyvelő, 1 házi-tanító, 1 felszolgálónő penzióba, 2 felszolgálónő étterembe, 2 háztartásbeli, 2 kisasszony gyermek mellé, 2 csomagoló-ány tésztagyárba. *Vidéken:* 3 asztalos-, 1 bádógos-, 2 cipész-, 3 fűszer-gyarmat-áru, 1 elektromechanikus, 1 mechanikus, 1 pék, 1 rőfös, 1 textilkeres., 1 cipőke-

resk., 2 üveges, 2 vas-fűszer-rövidáru, 1 fűszernagykeres., 1 fűszer-csemege, 2 bőrkeres., 1 nyomdász, 1 gépész-szedő, 1 cipőfelsőrész-tűző, 1 vasker., 1 órási-segéd. 1 fűszer-festék-rövidáru, 1 kézműdivatáru-tanuló, 1 fakeres. gyakornok, 1 kiasszony gyermek mellé, 3 háztartásbeli, 1 mindenes, 1 cipőfelsőrész-tűző, 1 leány üzletbe és háztartásba, 1 szakácsnő. Jelentkezni lehet személyesen és írásban a központnál (Bpest, Kazincy-u. 27. I.)

— BEKÜLDÖTT HIREK. A csornai „Écz Chájim” Talmudóra Egyesület új tisztikara: Fleischman Izidor elnök, Gestetner Imre alelnök, Grünwald Lázár pénztáros, Weisz Zoltán titkár. Választmány: Szoffer Mózses, Hoffman Jakab, Moskovits Nathan, Kollmann Sámuel, Galandauer Márk, Friedman Dávid; póttagok: Paszkes Lipót, Lehmanovits Salamon, Weisz Mór; számvizsgálók: Glatter F., Frankl I., Friedman K. — *Tornán* rég nem látott impozáns ünnepély folyt le vasárnap. Tannenbaum főrabbi fia: R. Smüel, ünnepelte Ottilla leánya eljegyzését Löwy Juda okl. rabbiával Pelsőcéről. A vőlegény, aki a megüresedett jolsvai rabbiallást komoly jelöltje, mélyenszántó charifisz- és magidisz drosozával óriási tetszést aratott. Szép beszédet tartottak még Tannenbaum főrabbi, R. Smüel rabbi, Tannenbaum szepesi főrabbi. — A bonyhádi T. B. új tisztikara: Glattstein Antal elnök, Feldman Samu alelnök, Stern Artur titkár, Kohn Ábrahám pénztárnok, Kohn Miksa és Kritzler Vilmos háznagyok, Kohn Jenő és Engelman László ellenőrök, Deutsch Zoltán könyvtáros. — A mezőesztői izr. ifj. egyesület tisztújítása: Roth Miklós elnök, Grünberger Sándor alelnök, Grünberger Vilmos pénztárnok, Friedmann Gyula titkár, Kohn Izidor könyvtárnok, Glattstein Andor és Engel Jenő választm. tagok. — A szombathelyi T. B. választásai: Kohn Andor elnök, Ragendorfer Ferenc alelnök, Frey Sándor pénztáros, Fischhof Aurél titkár, Haberfeld Jenő ellenőr, Neustadt Emil és Buchinger Ernő gondnokok. Választmány: Adler Ábrahám, Schiller Artur, Krausz Jenő, Leuchter Dezső, Lipschütz Andor; póttagok: Buchinger Zs, Schöntag Z., Zollner B.

Eredeti angol szövetkülönlegességek Kazár Nándor posztókereskedőnél V., Deák Ferenc-u 14. — Szombaton zárva

Orth. kóser sajt, vaj, idej juhturó
ÖZV. PAPPER DEZSŐ-né
Bpest, VII., Dob-u. 19. Tel.: 1-345-30.
Nagyban Kicsinyben

PARÓKA
különlegességek
Modern és tartós kivitel
Tartós ondolálások, alakítások
Olcsó árak
ALTSCHÜLER
BUDAPEST, VII. CSANYI UCCA 12
(Királyucca sarok)
Telefon: 1-310-79

Pályázatok

Az Orth. Izr. Talmudtóra Egylet, Debrecen, gyermekjátékozothona (Spiel-schule) részére megfelelő képesítésű, németben jártas, vallásos női tanerőt keres.

Stern füzőszalon

modern és olcsó. Sip-utca 6. II. em. 1. Lift. Telefon: 135-460.

CSALÁDI HIREK

(Négy sorig 4 P, azonfelül soronkint 1 P)
Reiner Illy Ipolyság, **Herzog Nándor** Trnava jegyesek.

Bineth Rózsika és Wilhelm Lajos a dunaföldvári orth. hitk. elnöke jegyesek.
Silberstein Sárikat Karádról eljegyezte **Kesztenbaum Soma** Bpest.

Steiner Eszter Gyömöréről eljegyezte **Márkus Miksa** Bonyhád. (M. k. é. h.)
Grünwald Jitka Csorna, **Davidovits Simon** Sopron jegyesek. (M. k. é. h.)

Grünberger Sárika Makó, **Spitzer Salamon** Püszegymart jegyesek.
Porgesz Bözsike és Holländer Mór Szombathely jegyesek.

Weizer Gizi Tarpa, **Weisz Herman** Korláthelme-Nagydobrony jegyesek.

Pressburger Zelde, Pressburger Áron bonyhádi főrabbi leánya és **Schwarz Sámuel** Miskolc jegyesek.

Adler Tóbeli és Stern Ödön, Stern Jakab fia S. A. Ujhely, f. hó 10-én Mexikóban házasságot kötöttek.

Margittai Hannuskát, özv. Margittai Hermanné leányát Derecske, eljegyezte **Fränkl Ernő** Bérettyóújfalú (M.k.é.h.)

Rottenberg Margitát Budapest, eljegyezte **Bogler Mór** Bodrogkeresztúr. (A keresztúri T. B. mazeltövöt kíván.)

Id. Schwarcz Károly Bohyhádon az elmúlt szombaton ünnepelte fia Áron Smüél barmiczvó avatását. Az ifju gyönyörű charifusz- és magidusz drósót adott elő.

Dr. Glückstahl Samuné szül. Seifensieder Róza és gyermekei: **Dr. Rónai Sándorné** szül. Glückstahl Lili, **Dr. Glückstahl Andor** és **Dr. Szeben Dezsőné** szül. Glückstahl Erzsébet mély gyászukban megtörve jelentik, hogy imádtott férje, édes jó atyjuk,

Dr. Glücksthal Samu

f. hó 8-án az élok sorából elköltözött.

Vasárnap, f. hó 10-én délelőtt 1/22 órakor a Hősök Emléktemplomának dohányutcai udvarából kísértük utolsó útjára.

Szép és nemes lelkének emlékét szívünkben el nem muló szeretettel őrizzük.

Dr. Rónai Sándor, **Dr. Szeben Dezső** vejei, **Rónai Klári** és **Kató,** **Szeben Péter,** **Glückstahl Anna** és **Eva** unokái. **Dr. Glückstahl Andorné** szül. **Markovits Zausza** menyje. **Özv. Friedmann Gyuláné** szül. **Glücksthal Jenny** nővére.

Sógorai és sógornói.

Apró hirdetések

MINDENES SZAKÁCSNÉ, szigorúan orthodóz, háromtagú családdal, nagy fizetéssel felvétetik. Durva munkához cseléd van. Cím: Wiesel Ábrahám, Ujfehértó.

26 ÉVES, vallásos, érettségizett kereskedő jólmenő üzlettel megnősülne. „Megfelelő hozománnyal” jelige.

CSINOS, szép, fess, idősebb leányom részére keresek egzisztenciával bíró 45 év körüli gyermektelen özvegyembert. Hozomány 2000 P. „Sidüch hógün”

JÓSZIVŰ TESTVÉREK! Kétségbeesítő helyzetemben hozzátok fordulok, zsidó testvérek, hogy adoptáljátok két kis unokámat, egy 5 és egy 9 éves, okos, szép, egészséges kisfiút és neveljétek fel őket vallásos, becsületes zsidó emberekké. Lebovics Salamon metsző, Járm. (Szatmár-m.)

RŐFÖS, vas-börzszakmában jártas megbízható szombattartó segédét azonbanra felveszek, teljes ellátással és fizetéssel. Tanuló is felvétetik teljes ellátással. Geiger Sámuel, Nagyléta.

MÉGBIZHATÓ, vallásos, fiatal, diavat- és cipőárú segédét keresek. Glück Jenő, Encs.

15.000 P. tőkével rendelkező képzett kereskedő önállóítani kívánja magát. Üzletátvételt vagy betársulást keres, esetleg kaució melletti jobb képviselést elvállal. „Szombattartó” jelige.

MISKOLCON 28 éve fennálló, jól bevezetett könyvnyomda családi okok miatt azonnali átadással eladó. Knopfnomda, Telegdy-u. 1.

RŐFÖS, rövidáru kereskedőségét azonnali belépésre keresünk. Szombaton zárva. Zádor Benő és Fia, Hajdú-böszörmény.

HÁZVEZETŐNÖT keresek szigorúan orth. háztartásomba. Durva munkához cseléd van. Blau Gézané, Bpest, Lovag-u. 16.

JÓKARBAN levő kötőgép eladó. Cím válaszlappal a kiadóban.

PERFEKT festék- vaskereskedő, ki forgalmas üzletét óhajlja szombattartás miatt átadni, üzletvezetői, segédei elhelyezkedést keres. „Fiatal munkakerő” jelige.

OKLEVELES orth. tanítót keresek nevelőnek III. elemista, I. és II. polg. fiaimhoz. Németül tudó előnyben. Ehrenfeld Zsigmond, Pilisvörösvár. **GYÁRI** képviseléseket keres jólbevezetett keresk. utazó. „Prima referenciák” jelige.

VALLÁSOS egyszerű leányt keresek háztartásba. Steiner Vilmos, Pápa, Eszterházy-ut 10.

UTAZÓK figyelmébe! Orth. kóser szalámi, füstölthúsárak és sajt: Donath Lajosnál, Komárom. (Vasuti hiddal szemben.)

DEUTSCHES FRAULEIN mit Hauptschule, ein Jahr Beth Jakob in Wien, sucht Stelle in besserer orth. Haus zu Kindern als Nachhilfe in Deutschem u. Religion. Adresse: N. N., Pamé, No. 36. (Burgenland.)

BÓCHER ajánlkozik szeszfőzdébe gyakorlatl, esetleg fakereskedésbe gyakorlatnoknak. „Ügyes” jelige.

ORTHODOX úricsaládnál teljes ellátást kaphat fiatal urileány, esetleg zongora használatl. Cím a kiadóban.

FÉRJHEZADNÁM árvaléány rokonomat, aki szépen berendezett lakással, jólmenő fűszerüzlettel és 3000 P készpénzzel rendelkezik. Benősülendő talmudtudós fiatalemberek (esetleg özvegyek) 35 évesig, írjanak „Bász Talmidchom” jeligré a kiadóba.

Jelígés levelek továbbításához 20 filléres bélyeg mellékelendő.

BETH-JAKOB Lehrerin, in Wien absolwirt, sucht Stelle. „Auch Kindergärtnerin”.

FIATAL gyors- és gépirónó német tudással állást keres. Cím: Hoffmann, Bpest, Kálvária-tér 18.

ELSŐRENDŰ orth. családból származó, bebizonyíthatólag önhibáján kívül elvált, gyermektelen, érettségizett, magas intelligenciájú, 47 éves, jó megjelenésű, kvalifikált kereskedő, minden információt kibíró fiannak; keresek hasonló jómódu családból élettársat. Jelige „Csak intelligens nőt”.

SZOMBATTARTÓ iparjogosult órásségéd azonnal állást nyerhet. Cím a kiadóban.

GYERMEKTELEN házaspár keres samesz és mikvő-állást. Schwarcz, Bpest, Klauzál-utca 21.

AUTÓSZERELŐ műhelyben elhelyezkedne 18 éves volt bócher. Cím válaszlappal.

ENGROSS-DETAIL fűszerüzletembe felveszek nov. 1-re szakképzett segédet. Friedmann Zoltán, Encs.

TANERŐT keresek gyermekeimhez, középiskolai magántanításra. Héberül chümesig, gemóretudásért felárat fizetek. Mellékjövodelemre külön kilátása lehet. Grosz Salamon, Csenger.

FRIEDLÄNDER József képesített kőfaragó **SIRKÓRAKTÁRA:** Debrecen, Piac-utca 60. és Kassai-út 37. (Mátészalkán, Gróf Tisza István-utca 6.)

Egyéni írízurákat legszebben és legolcsóbban készit, javitást, ondolást olcsón vállal:
Weinstock Rózi parókakészitő
Sátoraljaiújhely, Rákóczi-u. 26.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos:
GROSZBERG JENŐ
Klein S. nyomda, Bpest, VI. Lovag-u. 14.
Telefon: 1-111-95.

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította:
Groszberg Lipót ליפול

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, VI., EÖTVÖS-UTCA 26/C.
Telefon: 1-238-08. Csekliszám: 50.791.
Egész évre 20 pengő. Külföldre P 25.

Szerkeszti:
Groszberg Jenő

Korein
Dezső: **Jobb későn, mint soha**

Végre a kormány is megsokallta a megkerült náciok állandó izgatását és legerélyesebb rendszabályokkal lát hozzá az ország nyugalmanak helyreállításához. Ideig-óráig — mondta néhai Eötvös Károly — lehet a fejtetőn táncolni, de sokáig nem. Elvégre a magyar társadalom nincs abban a helyzetben, hogy kötyagos félbolondok, vagy külföldről megfizetett politikai ágensek az idegein táncoljanak. Az októberi forradalom grófi hadügyminiszterén kívül csupa szána-lomraméltó neveléses alakból rekrutálódik a náci-mozgalom. Nekünk kétszeresen szükségünk van konszolidált belállapotokra és aki most itt zavart okoz, a legközelebb hazatérést követi el, amit az államhatárnak példásan kell megtorolni.

E sorok írója már évekkkel ezelőtt, amikor a külföldről becsempéztett antisemitizmus kezdetét vette, figyelmeztette a közvéleményt arra, hogy ez a szennyes hullám nem fog megállni a zsidógyűlöletnél és utánunk a többi vallások üldözése, az alkotmányos rend elleni merényletek egész sorozata fog következni. Ehhez nem is kellett nagy jóstehetség, ez a dolog logikus sorrendje. És most már ott tartunk, hogy a különféle görbekeresztesek oly kihívó magatartást és romboló izgatásokat inszenáltak, hogy azt már a felelős kormány sem nézhetne tovább és végre a legkeményebb módon vet véget ennek a kóros és káros állapotnak. Mert már nemcsak a „zsidókérdésről” beszéltek a politikai kalandorok gyűlésein, hanem a legdurvább hangon támadták a magyar törvényhozást, a politikai élet vezetőit, a katolikus főpapságot és mindenkit, aki alkotmányos felfogást vall. Ez már nemcsak antiszemita izgatás volt, hanem alkotmányellenes lázadásra fajult, természetesen nyugodtan tovább tőrni nem lehetett. És itt a legfőbb ideje, hogy a gyalázatos röpiratok nyomdái és terjesztői a leppéldásabb büntetésben rés-

zesüljenek, hogy a jövőben elmenjen a kedvük hasonló eszközökkel az ország nyugalma megbolygatni. Teljesen mindegy, hogy guruló rubelekért izgatnak a vörös bolsevisták, vagy guruló márkákért a náciügények.

Azonban még egy körülményre kell az illetékesek figyelmét felhívni, anélkül, hogy ezt egy más felekezeti dolgába való illetéktelen beavatkozásnak, vagy izléstelen feltokodásnak minősítsenek. A jövő évben az eucharisztikus kongresszus által hazánk a katolikus világ központjába kerül. Kiszámíthatatlan külpolitikai értéke lesz ennek a nagy eseménynek. Ezt minden józan magyar ember, felekezeti különbség nélkül tudja és ehhez tisztes-segtudóan alkalmazkodik. A fővárosi zsidóság sok ezer lakást ajánlott fel az ideérkező vendégek részére. Sőt többen különös megtiszteltetésül katolikus papot kértek vendégül. Szabad ily időben felekezeti és társadalmi izgatásokkal, politikai rendbontásokkal zavarni az ünneplés hangulatot? Tehát egy okkal több,

hogy itt példás nyugalom és rend legyen.

Mi zsidók sajnos mindig a politikai izgatások első áldozatait vagyunk és a multból tudjuk, hogy az antiszemita ki-lengések csupán előfutárjai a sokkal mélyebbre nyúló felforgató törekvéseknek. Ez így volt a multban és matematikai pontossággal így van a jelenben is.

Jóleső érzéssel regisztráljuk a kormány szigorú intézkedéseit a lelketlen demagógiával szemben. Engem, vasmegeyi embert, a belügyminiszter ur szigorú alkotmányos felfogása és erélyes rendelkezése-lása egy cseppet sem lep meg. Hisz nagynevű atyja, Széll Ignác, táplánfai földbirtokos, a Tisza-kabinet belügyi államtitkára, a régi magyar táblabíró-típus nemes gárdájához tartozott, akiktől a mai zavaros elméletek és felekezeti elfogultságok teljesen távol állottak. Reméljük, hogy a tisztító folyamatnak meglesz a jótékony hatása, a felzaklatott társadalmi rendnek visszatérő nyugalma érdekében, amire soha annyira szükség nem volt, mint éppen ma.

A varsói gettópadok

A varsói egyetemeken felbomlott a rend. A főiskolák rektorai engedelmessé-kedtek a botrányesináló diákoknak, akik követelték az u. n. gettópadok behozatálát a zsidók részére, amennyiben a zsidó hallgatók számára bizonyos padokat jelöltek ki. A zsidó diákok nem akarnak ezekbe a padokba ülni, az előadásokat állva hallgatják végig, ami újabb botrányokat okoz. A szomorúságban mosolyra derítő a köv. eset, melyet egy varsói zsidó lapban olvastunk:

— Mazurlevics egyetemi tanár ideggyógyászati klinikájára behoztak egy paralitikus beteget, az elmegyógyintézetből. A hallgatók kiakarták próbálni intelligenciáját, az egyik antiszemita megkérdezte mi a véleménye a zsidókérdés-ről. Azt felelte:

— Hallom, úgy fogják megoldani, hogy a zsidókat kiűzik április 1-én (ez tudvalevőleg a bolond tréfáknak a napja).

— Az egyetemi hallgató elmondta neki, hogy zsidópadokat hoztak be, amire kacagva mondotta: „Nahát, aki ezt kitálta, azt be kell csukni a bolondok házába...”

Ugyátszik, józan embereket már csak a tébolydában lehet találni.

Kedden egyébként impozáns sztrájk volt Varsóban, a XX. század szegényénét jelentő sárga gettópadok bevezetése ellen. Az összes zsidó kereskedők és vállalatok bezárták üzleteiket és nyilvános gyűléseken tiltakoztak a három milliányi lengyelországi zsidóságot ért sérelem és a középkori állapotokba való visszasüllyedés ellen.